កម្ពុជសុរិយា

ទស្សនាវដ្ដី ផ្សាយដំណឹងខាងសាសនា និងអក្សរសាស្ត្រ បោះពុម្ពផ្សាយ
អំពីពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ

បណ្ណាធិការ ផ្នែកអក្សរសាស្ត្រ: ហ្លួងនិពន្ធមន្ត្រី ញ៉ុក-ថែម, បណ្ឌិត នៅ
ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ

បណ្ណាធិការ ផ្នែកដំណឹងសាសនា: ព្រះគ្រូសុវណ្ណញាណ ស្វរ - ហាយ
ក្រុមជំនុំព្រះត្រៃបិដក នៅពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ

បញ្ជីរឿង

ផ្នែកអក្សរសាស្ត្រ — ទំព័រ

លោក ហេង-យ៉ាត់ — កំពូលស្នេហា (តមក) ៥៣

ហ្លួងនិពន្ធមន្ត្រី ញ៉ុក-ថែម — ឯកសហស្រភក្តិ ភាគទី១០ (តទៅ) ៦៨

" " " — ព្រះរាជក្រឹត្យក្រមបោះហ្វាយស្រុក (តមកនិងចប់) ៧៦

ព្រះគ្រូញាណសំវរ ញាណ-ពរិត — វិធីរាប់ថ្ងៃ-ខែ-ឆ្នាំ-វត្សរ៍ (ពាក្យកាព្យ) ៩៥

ផ្នែកសាសនា

ឃុនសុវត្ថិវេទ៍ យូរ - អ៊ុន — មិប្បាទំនុកថា (តមក) ១០១

ព្រះគ្រូមហាបវរ មាឃ-ស៊ុន — ធម្មវគ្គបរិយាយ ១០៨

ឆ្នាំទី ១៨ – លេខ ២ ខែហ្វេវ្រីយេ ១៩៤៦ – ដំឡៃជាវ: ១ ឆ្នាំ ៣៥ រៀល ។

កំពូលស្នេហា

លោក ហេង — យ៉ាន់ រៀបរៀង

(តមក)

សោភ័ក្រ្តមើលសំបុត្រចប់ហើយ ក៏សប្បាយចិត្តឥតឧបមា ស្រាលខ្លួនប្រាណ ដើរស៊ើរតែមិនជាប់ទីដីហាក់ដូចជាមានអ្វីទ្រពីក្រោម ព្រោះត្រូវនឹងសេចក្តីសង្ឃឹមរបស់ខ្លួន ។ នុ កាលណាអើយទើបបានជួបមុខគ្នា ពីជាតិមុនយើងបានធ្វើបាបកម្មអ្វីបានជាមកព្រាត់ប្រាសឃ្លាតឆ្ងាយ កន្ទុំដូច្នេះ នុ ទេវតាអើយ! ជួយណែនាំផ្លូវខ្ញុំឲ្យបានជួបនឹងមាតាបិតាថ្ងៃរបស់ខ្ញុំព្រមទាំងបងប្រុសរបស់ខ្ញុំផង ។

វគ្គទី ៣

ស្ពានមនោរម្យ

ថ្ងៃនោះជាថ្ងៃអាទិត្យវេលាម៉ោង ៣ រសៀល សោភ័ក្រ្តស្លៀកពាក់ជាចរិមណ្ឌលថៃជាអ្នកស្រុកបច្ចិមទិស ដើរមួយៗ លើចិញ្ចើមថ្នល់ "ជីទុកពក" កែងស្បែកជើងគោះគម្រាលថ្មលាន់រំពងកណ្តាលសេចក្តីស្ងាត់ នាំឲ្យចិនស្លៀកខោខ្លី-ប៊ីទាក់ងាកមើលមកដោយសេចក្តីឆ្ងល់ ហើយដើរហួសទៅ ។ នៅតាមផ្លូវក្បែរក្រយានបរពុះទៀនរង្វើលគ្នា ព្រោះគ្រានោះពន្លឺព្រះអាទិត្យរះកំពុងក្តៅពេញកម្លាំង ។

សោភ័ក្ត្រមានញើសជាបន្ទន់ ហូរស្រោបពេញមុខស្រក់តក់ៗលើ ថ្ពាល់ហូរទៀតផងបានហាយអស់ពួមួយរំពេច តែខ្លួននោះឯង មិនបានជាវល់ ដល់ចិញ្ចាក្ខុមិហ្សអរិតនោះឡើយ ថែបដូចជាព្រងើយកន្ដើយញញក់ផង អារម្មណ៍ចេញតិចៗ ។

លុះដប់ការតយន្ត "ឥវ៉ាសិសស្ទីក" ក៏ចេញចូលហាងបិនទៀតនោះ ដែលបានសន្មតឈ្មោះហៅថា ទីត្រជាក់ចិត្ត ផ្ទិតបក់វិលខ្យល់ពីលើហាល ខ្យល់កាយៗល្ហើយស្រួល នៅសងខាងហៅផ្លូវ មានបន្ទប់ខ្ពស់ៗ ចំពោះពាក្យហៅនាំផ្លូវរៀនទល់ខ្ទង់ជាប់ពីផ្លូវ ក្បែរខ្លោងកណ្ដាលស្រោប ហើយ ។

លុះគន្លងផ្លូវខ្វាតស្រួលបួលហើយ សោភ័ក្ត្រនឹកវាសនាមិនអស់ចិត្ត ពិនពោះក៏ស្ទះមកយាំងខ្សោយមកក់ទាក់ ទើបសោភ័ក្ត្រញាក់ចិញ្ចើមហៅម្ចាស់ ចំពោះឡើងៗថា "តៅតឹង" អ្នកបំរើស្ដាប់ថែខ្ញុំ ស្រុះហ្នឹងទៅទាប់យក ក្រដាប់ពុំមួយផងមកឲ្យ អ្នកផឹកភ្ញាក់ខ្លួនបើកភ្នែកមួលក្រឡេងហាន់ គាត់ថា:

"យើអានេះ! ទៅយកស្រុកមកឲ្យឯងវិញ តៅតឹង! តៅតឹងណាអាក់ៈព្រល" ។

តៅតឹងកកមកដល់មុខហើយ សោភ័ក្ត្រចាប់ស្វាបព្រាមកបូកចំណី បាន តែក៏ទាញពុំរួច ប្រឹងញញុះញញឹមទៀតទ្រេតលើង ក៏ទៅ

អែដកមិនរួច ទឹកខ្ញាញ់ក្នុងចិត្តថា "ដកមិនរួច អញក៏លែងសុំកុំឲ្យវាភ្ជាប់ ខ្លួន ទុកនៅឲ្យវាណាយល់ដូចបេះ" ហើយក៏ផ្អកខ្លួនទៅកៅអីវិញ ដាក់ជើងស្តាំគងលើជើងឆ្វេង ងើយមុខមើលតំឡើងនៅជញ្ជាំង ចួនជានៅត្រង់នោះមានកញ្ចក់មួយ ផ្ទាំង ទើបផ្ទះមើលស្រមោលមុខរបស់ខ្លួនឃើញផ្ទុំ ផ្ទៃញញឹមញញែមផ្ទៀងផ្ទាត់មួយស្របកបានបៃមុខរបស់ ។

ទឹកតែក្នុងកែវលាយអស់ក្លៀកហៀរធ្លាក់ទៅលើបាតដៃ លោកគ្រូហួសចិត្តទើបលើកកែវឡើងហុតមិនចាំបាច់ស្លាបព្រា ដាក់ចំកន្លែងដាក់ចូលក្នុងបំពង់កព្រមទាំងសណ្តែកដែលមានឲ្យអស់ រួចដាក់កែវលើតុវិញ ទឹកបន់សើចតែម្នាក់ឯង ។ ចុងក្រោយក្នុងខ្ញាញនាលិកាតុដៅខោខាងមុខ មើលម៉ោងជាង់ប៉ៃមួយរយជងកាំងពីថ្ងៃត្រង់មក ឃើញត្រូវនិងពេលទើបនឹងចូលកន្ទុះ ទឹកខ្ញាញ់ណាស់ ញាក់គាល់គាបញ្ឈឺកន្លែងដើមវិញ ក្រោកក្រែសល្មមយកល្មម ១ ដាក់ចុះលើតុ ដើរចេញទៅក្រៅយ៉ាងរហ័ស ។

ពេលវេលានៅថ្ងៃពេក លោកគ្រូពុំដឹងជាទិសដើរឆ្ពោះទៅទីណា ទើបកាត់ទៅផ្លូវអូហ៊ីយោ ត្រង់លំហើយខ្ទុនគាមចិញ្ចឹមជ្រុល ភ្នែកនៅតែមើលនេះនោះបំភ្លេចពេលឲ្យហួសទៅបាន ៗ ដើរដល់ផ្ទះមួយមានបេះបារអក្សរធំ ៗ ថា "ចាំសាឡក្រុងភ្នំពេញ" ក៏ទឹកភ្នែកយកដៃស្ទាបចង្កេះឃើញថាក្រោកទើបចូលទៅឲ្យជាងគេកាល់ជើងស្បែកជោតរស់គាតកេចមុខឲ្យ

អ្នកជាន់ទាញភួងជីនឹងស្លាសមករុញជុំវិញគ្រៀកកន្តឹកញ្ចឹក តាមរបៀបរបស់គេ ។ ដល់ពេលគោរ អ្នកជាន់ផ្តាតកៅអីឲ្យសោកគ្រូចំពេតយ៉ាងស្រួល ហើយលើកកេមម្មុខភាគចុះភាគឡើង ស្លាបអង្គែលយ៉ាងបន្ទរយ៉ាងថ្មម ភាល់តែបុរសនោះទទួលត្រូវបកក្លួកដេកលក់ទៅ ។

កាលបើអ្នកជាន់លែងគោរ គេក៏បាញ់ទឹកសិតសក់ឲ្យ ទើបសោកគ្រូក្រាក់ត្រឹកជើងខ្លួនឡើងត្រោកលោសក់ទេបសក់ ផ្ទៀងផ្ទង់ខ្លួនកញ្ចក់ក្រោយមន្ទស់បានឡើងជិះឡានត្រុកយាន ជម្រង់ទៅទិសខាងត្បូង ។ ពេលនោះត្រជាក់ស្រួលពេលម៉ោង ៤ កន្លះ មនុស្សម៉ឺរដេរដាសដើរសងខាងចិញ្ចើមថ្នល់ ដផែកគ្នាអង្គអាប់កស្អាប់ស័ត្វទិសក៏បន់មិនបាន សមស្រស្បែកជើងបង្កសលើភ្នាក់ឈាន់ត្រូវក្រាកផង ។

៤ នាទីក្រោយមក សោកគ្រូចុះពាកស៊ីកដើរចូលទៅក្នុងភូមិ ១, ទីភូមិនោះធំទូលាយកលក្រុង មានដើមបុប្ផាទំលាក់លោលផ្កាក្រហមសរយាងរយានចោលក្លិនក្រអូបរព្វផ្សាយអស់អាកាស ព័ទ្ធព័ទ្ធដោយផ្លាសតាមចំណែងបងផែន រំលេចស៊ីកទៀតទីស្រស់បំព្រង តាមផ្លូវចូលទៅ ដើមផ្កាជាច្រើនផុះផាផ្លូវត្រូវឲ្យគេយកន កំពុងរីកជ្រុះផ្កាស់ពណ៌ ។

ផ្ទះថ្មពីរជាន់លេចឡើងកណ្តាលភូមិ ខ្ពស់ជាត់ក្រហាមទៅដិតខាងដំបូលប្រក់ក្បឿងពណ៌ក្រមៅត្រូវស្ដុកាន់ តាមជាយជញ្ជាំងផ្ទាំងខាងពេក កញ្ចក់ខ្ទង់ដើរផ្លុតព័ទ្ធជុំវិញ នាំឲ្យអ្នកដំណើរនឹកស្មានក្នុងចិត្តថា

ត្រកូលនោះគេកាន់សាសនាគ្រិស្ត លុះចូលដល់កណ្ដាលចំស្រែខ្នុរ ត្រផាក់សប្បាយក្រអូបឈ្ងុយ កណ្ដាលសំរែកបក្សីពពែពេះល្ហើនល្ហើយ ចិត្តសោកក្រៃពីព្រួយ ប្រែដូចបានផ្ញើបន្ទូរសង្ឃឹមសេចក្ដីសុខដ៏ក្សេម-ក្សាន្ត ។

ដើមទៀប ១ ដើមកូលអំពីមុខផ្ទះ ពែកៈកាការទន់ដោយឈើស្មែរលោង រយោងទីផ្កាក្រហមព្រាលបាញ់ក្រង់ទៅលើ រោកទទួលលេងលើទងយ៉ាង ទន់ភ្លន់ ហាក់ដូចជាសំដែងកាការហោះហើរសក្កុណជាតិ ឲ្យចុះមកចាក់ជួម ពីបមដោយដំពុះ សត្វតាមខ្ទមក្តុកសម្បុរស្រើសក៏នាំគ្នាត្រេកអរក្លួលមក ហោមហេម ស្រែកច្រៀងលួងលោមស្ងួតកេះចក់ក្នុងបរិវេ ។ ។

សោកក្រដើរហួសផល់ផណ្ដើរកាច់ផ្ទះទៀនផល់កខហាលខាងមុខ ពេលក្នុយក្នុកមើលទៅឃើញស្បៀងដើង ១ ក្លួសក់ស្តើង ស្បៀងដើង នោះមានពណ៌ស៊ីបក្កុទ្យ របកចេញសាច់ឈើខាងក្នុងដើង ១ ដុំប៉ុន ថ្ពាក់កាក់ធំ បានឃើញដូច្នោះហើយ ក៏កើតញាប់ញ័រដោយសេចក្ដី ត្រេកអរ ទើបញញឹមញញែមតាញកខ្សែរមកដូតមុខ រៀបរាប់ឲ្យ ស្រួលបួលលើកក្រក់ចង់កន្សែងចាំងទៀតមង្គល រួចបានដើរចូលទៅជាន់ ករខ្វិនទទួលភ្ញៀវ: "ជំរាបសួរលោកអាចារ្យ" ។ ថាហើយក៏ដាក់ខ្លួន អង្គុយចុះលើកៅអីផ្តៅ ១ នៅក្បែរមាត់ទ្វារ ហោលក្នុកតយកន់មើលជុំ វិញខ្លួន ។

បន្ទប់នោះធំល្មម មានគ្រឿងប្រដាប់សម្រាប់ទទួលភ្ញៀវ តែគ្មានខ្ពស់ពេកទេ អាកាសក៏ត្រជាក់ស្រួល ដោយសារបានទាំងផ្លុំបង្អួចពីក្រៅ កំណាត់ព្រែពណ៌លឿង ត្រជាក់ពីក្នុង ប្រអប់ពន្លឺស្រទន់មិនចាំងភ្នែក លើកញ្ចក់ចើងនឹងភាពថ្មីៗ ព្រមទាំងមានស្ទើរតែរៀងរាល់ច្រកផ្លាស់ប្តូរណ៍ផ្សេងៗ ដល់ភ្ញៀវស្ងប់ស្ងៀមនូវសេចក្តីកក់ក្តៅសប្បាយរីករាយណាស់ ពីយប់ណ្តូត មិនត្រូវគិតលោកតាំងទៅក្បែរបង្អួច នៅពីមុខដាប់ទឹកជញ្ជាំង នាឡិកាមួយកំពុងដើរតិចៗ បង្ហាញប្រាប់ម៉ោងជាទិព្វជាទីនូវមិនចេះហត់មិនចេះអស់កំឡាំង គង់តែនាឡិកាដែលបោលមួយដង ពេលវេលាក៏ចន្ទន់ទៅបន្តិច កាលបើហួសទៅហើយ ពេលណាឡើយទន់ធាញឲ្យថយក្រោយវិញបាន កាលបើមិនទាន់ហួសទៅទេខំឃាត់ឲ្យនៅនឹងមួយស្របក៏បាន ។

យ្យាស់គន់ចិត្តដល់ហេតុនោះ លោកក៏ត្រូវគិតជើមដំណាំងតតថា ពេលវេលាដែលចន្ទន់ហួសទៅកន្លងហើយនឹងវិលមកវិញបាន មិនខុសពីជីវិតមនុស្សលោកគ្រប់រូបដែលកើតចាស់ទៅតាមធម្មតា មានទុក្ខមានសុខ ផាស់ទៅវិញទៅមក ទឹងកេរ្តិ៍ឃាត់កន្លែងពេលវេលាកុំឲ្យចន្ទន់ទៅតាមពេក ដើម្បីទីកន្លែងទុកឲ្យដល់ប្រែប្រួលដែលជាទីពេញចិត្តមិនដែលបានសម្រេចណាស់នោះទេ ។

មួយវិញទៀតគ្រប់ៗ យ៉ាង នាលិកាតែងប្រកាសដល់សត្វលោកថា មានញាតិមិត្តរបស់ខ្លួនគេនិងគេម្នាក់បង់ទៅហើយ ចុះមិនដឹងជាមរណសញ្ញានោះនឹងធ្លាក់លើរូបខ្លួនណាហ្ន៎ នាពេលនេះ។ លោកគ្រូក៏ភ្ញាក់ខ្លួនព្រឺត ហួសនឹកដល់មាតាបិតាព្រមទាំងបងប្អូន ដែលបាត់ដំណឹងសូន្យឈឹងមិនដឹងជាយ៉ាងណាទៅហើយ ទើបយកដៃស្ទាបថ្ងាស ហើយច្រត់ទៅលើកៅអីដាំខ្លួន ធ្វើតែគក់បណ្ដោយឲ្យអារម្មណ៍ជ្រក់ជ្រៀតញុះពោរពេញក្នុងសន្ដានចិត្តតាមសន្ទុះ ហេតុដល់កេចស្មារតីលែងគិតអ្វីឯទៀតក្រៅអំពីរូបរបស់ខ្លួន ។ លោកចាំនូវលែងប្រាកដដល់ចិត្តលោកគ្រូទុកជាពេលនាឡិកាយោលមកដល់ៗ បក្សាបក្សីទ្រំស្រៀមទៀតគេង ប្រាប់ថាមានដំរីកដៃកបំពាក់ក្នុងសេះមេរីកខ្លួនក៏ លោកគ្រូមិនបានមើលមិនបានដឹងមិនបានឮទេ រាក់តែមិនមួយគន់សភាពខ្លួនក្នុងពេលនោះ ក្រចៀកឮស្គរតែមេះជូនលោកគប់ៗ គន់ដើមទ្រូង យូរទៅក៏លែងឮអ្វីទាំងអស់ អត្តភាពរបស់លោកគ្រូហាក់ដូចជាសាបសូន្យទៅដែរ ថៃជាបក្រក់ខ្យល់ ១ វាលក្នុងទឹកសូន្យឈឹងគ្មានទៃក្រវ៉ាណ បន្ទិចមកស្រាប់តែឮសូរស័ព្ទក្បែរត្រចៀកយ៉ាងគគ្រូលលាន់ពលាន់ពងឡើងពីកណ្ដាលផ្ទៃក្រៅឡូនោះ ដូចជាឮឯងតាយ៉ាងណោះមិនច្បាស់ជាត្រង់ណា កាន់តែពេនលាន់ឮជិតៗ ឡើងបានខ្លាំងពន្លឺមកដង គុតិយ៉ាំណូតក៏ស្ពានច្បាស់ដល់ក្ដកររបស់លោកគ្រូ

ដែលបានលើកឡើងហើយមិនដឹងខ្លួនខ្លួនទោមនស្សស្រណោះស្រណោកក៏
បានស្រែកថាលាហើយទៅ ត្រចៀកក៏ផ្ទៀងប្រុងស្ដាប់សព្ទពីយ៉ាណូគ៏
តែកញ្ញាទៅកាន់ត្រង់នោះមិនបេះដូងមិនបេះដូង ញញឹមបំប្រែមឡើង
ជាប់ចប់ម្នាក់ យូរៗគៀសខ្លួនក៏សំឡឹងមើលទៅទិសថៃមួង តែពុះតែ
បង់ការកមកខាងពីយ៉ាណូអត់មិនបានដោយហេតុអ្វីហ្ន៎?

តើហេតុដែលអស្ចារ្យនោះ ពួកកំលោះពាលទីនៅសេចក្ដីបាន
ស្រាប់ហើយនៅលើខ្នងពីយ៉ាណូសក្តិសិទ្ធ មានដៃសស្គុសផ្ញើផង់ត្រចះ
ត្រចង់ក្ដីផ្ចុងផ្កានូវស្រីត្រសុលទៀតរួចមួលលើងគ្នាទាំង ប្រកបដោយ
ក្រចកកាត់យ៉ាងល្អចុះពណ៌សុំផ្លូវស្រស់ ម្រាមដៃ ១០ ហើយកំពើកផត
នោះហោងស្រាលយ៉ាងបង្គ មើលទៅហាក់ដូចជាហោះមិនជាប់នឹងខ្លួន
នោះ អង្គកក្រៅសព្ទល្អដីល្អាយខ្ទង់ក្នុងគួរឲ្យគន់ពាន់ពេក នេះច្បាស់ជា
ដៃនាងទេពអប្សរហើយគេញ៉ា លំអដើមដៃមូលទ្រលុកទ្រលន់មានសាច់ខ្ចី
ជាទីសំរើបចិត្តកំលោះឲ្យទោរទន់ចុះ បណ្ដាលឡើងដោយសេចក្ដីស្ងើច
ជាងសេចក្ដីប្រឹងប្រែងថ្នាថ្នម ។

សោកក្តីសុខឡើម ៗ នយកន់ ដើមទ្រង់ពេញកំពុងកាំពាន់សម័យ
យ៉ាងម៉ាំ នឹកសរសើរដល់កម្ពុលដូចគ្នេសិត ដែលទ្រនូវផ្កាចំពុំកក្រយង់
ត្រចះត្រចង់កណ្ដាលសក់កន្ទាញ់ សាយជាលេកទៅក្រោយ បន្ថា
រម៉ងផ្ដល់កណ្ដាលគួរឲ្យអន្ទើលលេង រំមបប្រាកាស់ស្មើងក្រហមព្រៀង ១

ស្រស់បំព្រងហាក់ដូចញញឹមរក   បេះពេញពេញមកសស្វាគមន៍ត្រឹមពេលចុះ
ពន្លឺ   សុរិស្មរះចាំងមេឃព្រឹកធ្លាក់នៅលើខ្នងប៉ប្រះក្តួចស្រែចម្ការស្វាយចិញ្ចឹម
ទៅស្មើនដូចគេហាស   ញាក់ព្រឹកចុះព្រឹកឡើងតាមដំណើរតំនិតទឹកចិត្ត   ថាសស្រទ្រប់ពណ៌កាយព្រោយហាក់ហាក់ស្ងួបញ្ញា   គួរឲ្យទស្សនា
មណ្ឌលមុខមើលពីចំហៀងអីម្ល៉េះទេ   មើលកុំមានខ្សែវិលវេញពីចុងចម្រុះចុះ
ដល់ជ្រុងឆ្អឹងបបូរមាត់កើតជាខួចយ៉ាងស្រស់ដែលកកចុះឡើង   ពេលដែល
នាងនិយាយសើចញញឹម   ប្រផ្ទុយនៅចំកណ្តាលថ្ពាល់ខាងស្តាំជាទីស្នេ-
ហាដល់ភ្នែកបុរសតាំងឡាយ ។   សោភ័ណ្ឌមិនបេះទៀតណាយកគយគន់
រង្វង់ត្របៀកច្រលុក ៗ ទឹងព្រួយសក់ដែរក្រញូលក្រង់នោះសោះ ៗ

លុះពេលនេះក្លិនចប់ ១ ខរហើយ   តារីមានទោមក៏ធ្លាក់មកបង្ហាញមុខ
តាំងមូលឲ្យសោភ័ណ្ឌឃើញ   រង្វក្រុស័ក្តិស្រមោលទៅរងចាំងចរីផ្ទុះផង់
ឡើងឈាមបំព្រង   ដោះស្តើរដោយភ្នែកទៅស្រលដូចខលចិត្ត   ដែលបាន
ប្រទះនឹងភ្នែកសោភ័ណ្ឌកាលណាក៏ប៉ើកឆាបឡើង   រូបនាងនោះកំប្លុកបបូរ
មាត់ពេញខួចកណ្តាលថ្ពាល់   សំដែងសេចក្តីមិនរាញចិត្តនឹងបុរសនោះ
ហើយសំឡឹងមើលនាងវែបនោះ   តែបបូរមាត់នាងហាក់ដូចជាចង់ញញឹម
បន្តិច   នាំឲ្យសោភ័ណ្ឌឃើញកាន់តែលួតគួរពិសម័យ ។

នៅជិតតីយ៉ាងភ្លូក   តាបាវក្រុងមើលសៀវភៅធ្វើព្រងើយ   សត់
វែកចំហៀងមុខក្រញូវញុំរបះស្រស់   ទឹកមុខក្រៀមក្រោះពុំដែលឃើញ

ញុះញង់ដល់មួន ចំពោះមេឈ្មោះតែងបង្កលើង មានចិត្តអព្យាស្រ័យញ៉ាំញី
ពិបាកផ្តាច់ចិត្តណាស់ ទើបតែប៉ះជាងសង្ស័យចិត្ត សំឡេងនោះ
ក្តៅៗ ដែលលោកគ្រូបានឮពលលោកសង្កៀរ ត្រចៀកសឹកផង់ពុំបាន ។
ការបើមានស្តីគំរូសុខដុំមួនៗ គាបាវប្រាសម្បុរក្តីមិនឈប់គាត់ប្អូនខាន
ក្រុមឡើងថា " មិនមែនតែចឹងទេ " ដោយសំឡេងផ្អែរស្រួយស្រស់
គួរឲ្យជាប់ចិត្ត សំដីប្អូនទាត់នេះហើយ ដែលបិតជាប់ក្នុងសតិរបស់
លោកគ្រូ ទើបតែងក្នុងត្រចៀកជាប់ជាប្រចាំចងទៅ ។

នារីនោះមាននាមថា " ណុដនេត្រនារី " ថែមជាបេត្រកូលខ្ពង់
ខ្ពស់ស្តុកស្តម្ភ នាងប្រឡងជាប់សញ្ញាបត្រប៉ាក់ង- ខ្ទប់បានថ្មីៗ តែនាង
ដេញប្រយោគចូលរៀនក្រៅលោកឪពុកម្តាយឈប់នៅផ្ទះ ។ ដោយនាងមិន
បោះបង់ចោល ទើបចូលមកសុំរៀនលេងពីយើង ណាត់ពីសំណាក់គាបាវ
ដែលនៅផ្ទះជិតគ្នាហើយជាអ្នកស្និទ្ធស្នាលនឹងត្រកូលរបស់នាងផង ពី
ព្រោះវិជ្ជាភ្លេងនេះ ជាវិជ្ជាមួយដែលស្ត្រីភាពពាន់សម័យគេនិងតែពេញ
ចិត្តណាស់ ត្រូវតែលេងភ្លេងកំសាន្តក្បែរ បន្ទាប់ឲ្យគេអស់នោះ
សង្រែកចិត្តផ្សែងដែលនឿយ ទំនងឲ្យមាននៅក្បែរសប្បាយរីករាយ គ្នា ដើម្បី
កុំនឹងជីវិតស្រណុកទៀតជំនោរទៅយ៉ាងសប្បាយរីករាយ មិនថាដែលៗ គួរ
ឲ្យគួរញញឹមតាំងពីក្នុងនិងត្រកូលខ្ពស់យើងសុទ្ធតែនេះ ។

ម៉ាងបានចូលមករៀនចំនួន ២ ខែហើយ តែសោភ័ក្ត្រមានការស
សើរលំអរបស់នាង ប្រៃពេលមួយសប្តាហ៍ប៉ុណ្ណោះ ហើយ
អ្នកតែងមកលេងសឹងមិនដែលខានថ្ងៃណាមួយ ពេលព្រឹកមកលេង
យប់ ពេលល្ងាចមកលេងថ្ងៃ តែកញ្ញាសុខគ្រីមិនដែលប្រស្រ័យអ្វីដល់
សោភ័ក្ត្របានមួយម៉ាត់ឡើយ គ្រាន់តែចោលកន្ទុយភ្នែកដើយ ៗ មើល
មកម្តងៗ ប៉ុណ្ណោះ ។ សោភ័ក្ត្រហាក់ដូចជាទៅកណ្តាលកំសួលហ្វេរ ព្រោះ
នាងនេះណា គេសួរតើតើនឹងខ្លួនសោះទៅក្មួយ គ្រមិនតែម្នាក់ឯង ។
ចុះដោយហេតុអ្វីបានជាបេះតែមក ? ទាន់ក្នុងពេលដែលបាំងអ្នកស្រុប
តាញប្អូ ? តើគេមានសេចក្តីទុនថ័ងដែលណា ? ជាបញ្ហាដែលសោភ័ក្ត្របាន
សាកសួរទៅខ្លួនឯងជាញឹកញាប់មកហើយ ដឹងខ្លួនពិតជាជាការផក
កំពើនាំឲ្យខាតពេលវេលា ហ្វេញ្ចកនឹងចិត្តថានឹងលែងមកទៀត តែពុទ្ធោ !
ពុទ្ធោអើយ ! លុះដល់កំណត់ហើយក្រោកតែមានអ្វីទាញដើងឲ្យដើរមក
ទីនោះ ។

សោភ័ក្ត្រឈ្លក់ក្នុងការសង្រែកកាយខាយ មិនបានគិតដល់ភាពារ្យ
ដែលមកអន្ទុយដិត ហើយដែលបានពាក្យបើញការយាខ្លួនដូច្នោះ បាន
សួរឡើងថា : "សោភ័ក្ត្រឯងទៅមើលកុនទេយប់នេះ ? ខ្ញុំឮគេសរសើរ
ថាល្អមើលណាស់ បើទៅចូរមកហៅខ្ញុំផង ខ្ញុំទៅមើលដែរ" ។

(មានត)

ឯកសារយាស្ររាត្រី

ឬមួយពាន់មួយយប់ (ជារឿងអារ៉ាប់)

ភាគទី ១០

ហ្លួងនិពន្ធមន្ត្រី ញ៉ុក-ថែម

ប្រែចេញពីភាសាបារាំងសែសមកជាខេមរៈភាសា

រឿងអ្នកបួសទី ៣ ជារាជបុត្រស្ដេច

(តមក)

មម្ភាជាស្ដេចឬជាកជបុត្រដូចជាខ្ញុំនេះ ខ្ញុំមិនធ្វើការកក់ផល់ខ្លួនអ្នកឡើយ គឺខ្លួនអ្នកខុតជាមានកំហុសវិញទេ ដែលបានខ្ញុំមកឲ្យប្រែខ្លះអ្នកក្នុងទីគេរដើម្បីជួយដោះអ្នកឲ្យបានរួចចេញអំពីទុក្ខ ផល់អោយអ្នកមកកប់នាំងរស់ ដោយខ្ញុំមិនបានដឹងរឿងរ៉ាវនោះ ៗ ការនោះ ខ្ញុំមើលឃើញនាំងអស់ ដែលគេនាំអ្នកមកចូលក្នុងទីនេះ ហើយខ្ញុំពានសេចក្ដីថ្លស់ណាស់ដែលអ្នកបណ្ដោយឲ្យគេធ្វើតាមចិត្ត ឥតបានប្រឹងប្រែងអ្វីសោះ" ។

វេលាដែលខ្ញុំនិយាយដូច្នេះហើយ កុមារនោះក៏អស់សេចក្ដីភ័យខ្លាច ហើយថែវហាញញឹមមកនាងខ្ញុំ ហៅខ្ញុំឲ្យអង្គុយជិតខ្លួន ។ លុះខ្ញុំអង្គុយហើយ ក្មេងនោះក៏និយាយមកកាន់ខ្ញុំថា "ទ្រង់, ខ្លួនបង្គំទីងនិយាយរឿងខ្លួនបង្គំឲ្យទ្រង់បានជ្រាប ឪពុកខ្លួនបង្គំជាចៅកែមាសគេជ្រើយាំងធំ មានទ្រព្យសម្បត្តិច្រើនណាស់ ហើយមានខ្ញុំកំដរចឹងមនុស្សគ្នា ដែលចេញជួញតាមផ្លូវទឹកគឺងផ្លូវគោកគ្រប់តំបន់ គាត់មាន

ប្រពន្ធមកយូរណាស់ហើយតែគ្មានកូនមួយសោះ មានថ្ងៃ ១ គាត់យល់សប្តិថា គាត់នឹងបានកូនប្រុស ១ តែកូននោះមានអាយុមិនយឺនយូរទេ លុះគាត់ភ្ញាក់ពីដេកឡើង ក៏នាំសេចក្តីទុក្ខព្រួយចិត្តជាច្រើន ។ អំណោះ ២-៣ ថ្ងៃមក ម្តាយខ្ញុំគាត់ប្រាប់ឪពុកខ្ញុំថា គាត់មានផ្ទៃពោះហើយ គាត់គិតស្មានថា ចាប់មានទម្ងន់តាំងអំពីថ្ងៃដែលឪពុកខ្ញុំយល់សប្តិនោះឯង ។ លុះដល់កំណត់ ៩ ខែ ម្តាយខ្ញុំក៏សម្រាលខ្ញុំមកនាំឲ្យមានសេចក្តីត្រេកអរសោមនស្សជាច្រើនក្រៃលែង ឯបិតាទូលបង្គំបានយកចិត្តទុកដាក់បីបាច់រក្សាទូលបង្គំយ៉ាងល្អ តាំងពីពេលទូលបង្គំកើតមក បាននៅពីគ្រោះសាកសួរពួកហោរ ៗ បានទាយថា "កូននេះនឹងមានសេចក្តីសុខសប្បាយ តែគ្រោះថ្នាក់រហូតដល់អាយុ ១៥ ឆ្នាំ ដល់គ្រប់កំណត់អាយុនេះ នឹងមានអន្តរាយដល់ជីវិតហើយពិបាកនឹងរកឧបាយជៀសវាងឲ្យផុតពីគ្រោះថ្នាក់នោះបានផង ។ ពួកហោរបានទាយតទៅទៀតថាក្នុងកាលនោះ រូបសម្រស់ដ៏ល្អដែលនៅលើកំពូលភ្នំ នឹងត្រូវស្តេចអាយ៉ិបជាកជប់ក្រស្តេចតាសៀប រំលំធ្លាក់ទៅក្នុងសមុទ្រ តពីនោះកន្លងទៅបាន ៥០ ថ្ងៃ កូនអ្នកឯងនឹងត្រូវស្តេចនោះពិឃាតជីវិតបង់" ។ ដោយហេតុមានទំនាយហោរ ស្រេចតែនឹងនិមិត្តសប្តិរបស់ឪពុកទូលបង្គំដូច្នោះ នោះគាត់តែនាំឲ្យឪពុកទូលបង្គំកើតទុក្ខព្រួយចិត្តយ៉ាងខ្លាំង ទើបគាត់រក្សាការពារប្រយ័ត្នទូលបង្គំ រហូតមកដល់ឥឡូវនេះគ្រប់ជាឆ្នាំ

គាប់ ១៥ តាមកំណត់អាយុខូលបត្តិ ។ ដល់គាត់បានប្រាប់ដំណឹងថា
រូបមនុស្សស្រីម្នាក់ស្តេចផែលខុលបត្តិចេញព្រះនាមមកសម្រាញ់មិញ
រំលងកាត់ទៅក្នុងសមុទ្រប្រមាណ ៩០ ថ្ងៃមកហើយ ។ ដំណឹងនេះនាំឲ្យ
គាត់កើតភ័យខ្លាចស្រែលជាខ្លាំង ព្រោះមានគ្រោះថ្នាក់អន្តរាយដល់ខូលបត្តិ
ដូចជាចំណាយរបស់ពួកយក្សនោះ ទើបគាត់រកឧបាយគ្រប់យ៉ាង ដើម្បី
បង្វែរគ្រោះឆាបឲ្យបានរៀងរៀងកន្លងទៅ ដើម្បីរក្សាជីវិតខូលបត្តិឲ្យ
បានគង់វង្សតទៅ ។ ឯទីកន្លែងសម្រាប់ពួនទៅទីនេះ គាត់បានឲ្យរៀប
ចំប្រមែផ្ទុកតាំងពីយូរមកហើយ ដើម្បីឲ្យខូលបត្តិចតពួនទៅកន្លែងនេះ
ឲ្យបានគ្រប់ចំណាត់ ៥០ ថ្ងៃ តាំងពីថ្ងៃដែលស្តេចបានរំលំរូបមនុស្ស
ដ៏សេះនោះមក ។ លុះគាត់បានដឹងថាគេរំលំរូបនោះបាន ១០ ថ្ងៃហើយ
បានជាគាត់ប្រញាប់ប្រញាល់យកខូលបត្តិមកលាក់ខ្លួនទៅទីនេះ ហើយ
គាត់សញ្ញាថា ដល់គម្រប់ហួស ៤០ ថ្ងៃទៅនាំគ្នាមកទទួលយកខូល
បត្តិត្រឡប់ទៅវិញ ។ កុមារនោះនិយាយតទៅទៀតថា « ចំណែកខ្ញុំ
ខូលបត្តិមានសេចក្តីមេត្តាចាំថាមុខជាស្តេចឃើញខូលបត្តិ ដែលមក
លាក់ខ្លួនពួនទៅក្នុងទីនេះពុំឃើញឡើយ ព្រោះកោះនេះត្រូវបាំងសាំងវ័ន
ណាស់ សូមព្រះជ្រាប, នេះហើយជាដើមកំណើតរបស់ខូលបត្តិ ដូចខូល
បត្តិក្រាបទូលមកនេះ » ។

នៅវេលាដែលកូនអ្នកជំនួញមាសពេជ្រ ដំណាលរឿងពីរបស់គាត់ឲ្យខ្ញុំស្តាប់នោះ ខ្ញុំនឹកចង់សើចចំអកដល់ពួកហោរទាំងនោះណាស់ ដែលបានទាយថា ខ្លួនខ្ញុំជាអ្នកពិឃាតជីវិតក្មេងនោះ ។ លុះគាត់និយាយរឿងចប់ហើយ ខ្ញុំក៏និយាយបញ្ជាក់ប្រាប់គាត់ថា "នែអ្នកកំលោះ ប្អូនអ្នកជឿជាក់ចុះចិត្តលើសេចក្តីសច្ចរស របស់ព្រះជាម្ចាស់ចុះ កុំខ្លាចអ្វីឡើយ គោះ ព្រោះអ្នកយល់ថាខ្លួនអ្នកបានសងបំណុល ដែលអ្នកជំពាក់គេនោះរួចស្រេចហើយ ។ ក្នុងកាលនេះ អ្នកមានជំពាក់បំណុលអ្វីគេទៀតទេ ។ ខ្ញុំមានសេចក្តីត្រេកអរណាស់ ចំពោះការជួយដោះទុក្ខៈរបស់អ្នក ឲ្យរួចផុតពីចណ្តាប់ដៃរបស់ស្រ្តី ដែលកូលចងបិទពិឃាតជីវិតអ្នកនឹងទីនេះ ។ ខ្ញុំនឹងនៅចាំមើលនៅទីនេះឲ្យអស់វេលា ៤០ ថ្ងៃឲ្យឃើញជាក់ថា ពាក្យទំនាយរបស់ពួកហោរដែលនាំឲ្យអ្នកភិតភ័យបារម្ភនោះខុសឆ្គងជាសុចរិតណាស់ ។ តែការណាដល់ទៅពេលនោះខ្ញុំនឹងជួយដោះទុក្ខៈរបស់អ្នកគ្រប់យ៉ាង សុំកុំឲ្យអ្នកភ័យព្រួយអ្វីឡើយ ។ លុះអ្នកផុតពីគ្រោះថ្នាក់បានសុខសប្បាយហើយ ទើបខ្ញុំសុំអនុញ្ញាតអ្នកនឹងបិតាអ្នក ដ៏ខ្ពូកដោយសារត្រឡប់ទៅក្រោយខាងនាយវិញ តែកាលណាខ្ញុំបានត្រឡប់ទៅដល់ស្រុករបស់ខ្ញុំវិញហើយ ខ្ញុំនឹងតបគុណអ្នក ដើម្បីបង្ហាញឲ្យឃើញសេចក្តីកតញ្ញូរបស់ខ្ញុំ ចំពោះខ្លួនអ្នកឲ្យអស់ពីចិត្តរបស់ខ្លួនខ្ញុំ ។

ការដែលខ្ញុំនិយាយដូច្នេះ ដើម្បីឲ្យកូនញោម[illegible]នោះ ស្បើយពីទុក្ខព្រួយចិត្ត ទីដឹងឲ្យអាណិតអាសូរមកលើខ្លួនខ្ញុំផង ។ តាំងពីនោះមកខ្ញុំប្រឹងប្រយ័ត្នមិនឲ្យមានកិច្ចការអ្វីៗឡើយដល់ក្មេងនោះ ហើយខ្ញុំមិនព្រមនិយាយប្រាប់ថា ខ្លួនខ្ញុំជាស្ត្រីកំព្រាក្រីក្រតែម្នាក់ឯង ហើយខ្ញុំប្រឹងប្រយ័ត្នមិនឲ្យមានរោះមៃសង្ស័យមកលើខ្លួនខ្ញុំផង ។ តមក យើងទាំងពីរនាក់ក៏និយាយរួសរាយជាមួយគ្នា គំពីរឿងរ៉ាវផ្សេង ៗ រហូតដល់យប់ ទើបខ្ញុំដឹងច្បាស់ថា ក្មេងនោះមានគំនិតប្រាជ្ញាជាច្រើន ។ យើងទាំងពីរនាក់បរិភោគអាហារទាំងនោះជាមួយគ្នា ទុកជាមានក្មេង[illegible]មកម្នាក់ទៀត ក៏ស៊ីអាហារទាំងនោះមិនអស់ដែរ ហើយមើលទុក ៤០ ថ្ងៃទៅហើយ ក៏គង់នៅមានសល់សៀងជាច្រើន ។ ក្រោយបរិភោគអាហាររួចស្រេច យើងនាំគ្នានិយាយសន្ទនាបន្តិចបន្តួច រួចនាំគ្នាដេកទៅ ។

ដល់ព្រឹកឡើង កុមារនោះក្រោកពីដេក ខ្ញុំនាំវាទៅកាន់[illegible] ដុះលាងមាត់ជូតជម្រះកាយហើយ ខ្ញុំក៏រៀបធ្វើអាហារព្រឹកឲ្យវាបរិភោគ រួចខ្ញុំប្រាប់វាធ្វើជាល្បែងសម្រាប់លេងមួយយ៉ាង ជាគ្រឿងកំសាន្តកែអផ្សុកក្នុងថ្ងៃនោះមិនថ្ងៃតទៅ ។ ខ្ញុំរៀបធ្វើអាហារល្ងាច ដូចជាអាហារពីព្រឹកមិញនេះដែរ ហើយយើងទាំងពីរនាក់បរិភោគអាហារទៅដល់ពេលដេក ក៏នាំគ្នាដេកទៅដូចជាថ្ងៃមុន ៗ នេះដែរ ។ យើងទាំងពីរនាក់គាប់ចិត្ត មានសេចក្តីសុខសប្បាយនឹងគ្នាមួយថ្ងៃបន្តិចៗ ខ្ញុំបានគន់មើលយល់ថា[illegible]

កុមារនោះកាន់តែមានសេចក្ដីគោរពមកកាន់ខ្ញុំជាច្រើន ចំណែកខាងខ្ញុំវិញ ក៏មានសេចក្ដីស្រឡាញ់រាប់អានដោយស្មោះត្រង់ណាស់ ទើបនាំឲ្យខ្ញុំនឹកឃើញមិនដាច់ ដែលពួកហោរបានទាយប្រាប់ឪពុកថាកូននោះនឹងស្លាប់ ដោយដៃខ្ញុំជាប្រាកដ ដ្បិតពាក្យទំនាយនោះ កុហកណាស់ ឥតត្រូវបន្តិច ហើយតាំងខ្លួនខ្ញុំក៏យល់ច្បាស់ថា ការពិឃាតកូនក្មេងដូច្នេះជាអធម្មកម្មមិនសមគួរដល់ខ្លួនខ្ញុំសោះឡើយ ។ លោកស្រី! នៅចប់ផុតយើងទាំងពីរនាក់ នៅជាមួយគ្នាដោយសេចក្ដីសុខសប្បាយ ឥតមានឈ្លោះតែបន្តិចរហូតអស់វេលា ៣៩ ថ្ងៃ ។

ដល់គ្រប់កំណត់៤០ថ្ងៃ ព្រឹកឡើង កុមារជំទង់និយាយនឹងខ្ញុំដោយទឹកភ្នែកអរណាស់ថា "ទ្រង់, ឥឡូវគ្រប់ ៤០ ថ្ងៃហើយ ទូលបង្គំមិនស្លាប់ទេ ទូលបង្គំសូមក្រាបអរចំពោះព្រះជាម្ចាស់ នឹងសេចក្ដីមេត្រីស្មោះត្រង់របស់ទ្រង់ ឪពុកទូលបង្គំ មុខជានឹងដឹងគុណទ្រង់យ៉ាងច្រើនមិនខាន ហើយនឹងជួយទំនុកបំរុងទ្រង់គ្រប់យ៉ាង ព្រមទាំងថ្វាយសេចក្ដីសុខសម្រាន្ត ឲ្យទ្រង់ត្រឡប់ទៅកាន់ប្រទេសរបស់ទ្រង់ដោយស្រួលផង ។ ក៏និយាយអង្វរខ្ញុំថា សូមឲ្យទ្រង់ដាំទឹកក្ដៅឲ្យទូលបង្គំបន្តិច ដ្បិតទូលបង្គំចង់ដុសខ្លួនប្រាណឲ្យបានស្អាតសព្វសព៌ាង្គកាយ ហើយនឹងផ្លាស់ស្លៀកពាក់សំពត់អាវថ្មីៗ ដើម្បីនឹងទៅជួបឪពុកក្នុងថ្ងៃនេះ ។ ខ្ញុំក៏តាំងដាំទឹកក្ដៅឡើងល្មមក្ដៅឧណ្ហៗ ក៏ចាក់ដាក់ទៅក្នុងកាន ១ យ៉ាងគួរសម្រាប់

ស្ទូកវិច ៗ កុមារជំទង់ ក៏ចុះស្ទូកចំកកុងកាងតួចនោះ ដុសជម្រះញើស ក្អែល លុះរួចកិច្ចស្ទូកចំបើយ ក៏ឡើងទៅដេកលើស្មៅដែលខ្ញុំធ្លាប់រៀប ទុកឲ្យខ្ញុំយកផ្លុយដណ្តប់ឲ្យរាងផង ៗ លុះដេកស្រមាកលក់ទៅបានបន្តិច ក៏ញាក់ឡើងនិយាយប្រាប់ខ្ញុំថា "ខែត៍, សូមខែផ្ញើមេត្តាប្រោសទៅយក ស្លឹកឈើស្ងួត មកឲ្យទូលបង្គំបក់ភោគឲ្យត្រជាក់ចិត្តបន្តិច" ៗ

ផ្លែទៀបនោះ មានសល់នៅជាច្រើន ទើបខ្ញុំរើសស្រមាំងយកតែ ផ្លែដែលល្អបំផុតដាក់លើចាន ១ ចូនជាអើបនោះ ខ្ញុំរកកាំបិតសម្រាប់ចុះ ផ្លែទៀតពុំឃើញសោះ ទើបខ្ញុំសួរទៅក្មេងជំទង់ ១ ក្មេងនោះឆ្លើយប្រាប់មក ខ្ញុំថា កាំបិតស្រៀតទុកនិងជញ្ជាំង លើក្បាលដំណេកទូលបង្គំជាខ្ញុំ នេះឯង ៗ ខ្ញុំក៏ក្រឡេកមើលទៅឃើញកាំបិតមួយនៅទីនោះ តែដោយខ្ញុំ ប្រញាប់ប្រញាល់ពេកនៅវេលាដែលស្ទុះទៅយកកាំបិតនោះ ដល់ចាប់ កាំបិតជាប់មកនឹងដៃហើយថយមកវិញ ស្រាប់តែដាច់ធ្លាយស្លុយពីខ្នងដើង ធ្លាក់ត្រាបទៅលើក្មេងនោះ ឯកាំបិតដែលកាន់នៅនឹងដៃខ្ញុំ ក៏ចាក់ទៅចំ បេះដូងក់ ដោយមិនដឹងខ្លួនដោយខ្លួនខ្ញុំឥតមានចេតនាប្រហារជីវិតវាបន្តិច សោះ ៗ ឯក្មេងជំទង់ក៏ដល់នូវមរណភាពក្នុងពេលនោះមួយរំពេចទៅ ៗ

ក្នុងខណៈនោះខ្ញុំក៏ភាំងស្រែកឡើងទាល់តែភ្ញាក់សំឡេងថា "ឱកម្ម អើយ! ខ្ញុំនៅខ្វះតែគិតប៉ុណ្ណោះ ខ្ញុំធ្វើឲ្យបុគ្គលគ្រោះថ្នាក់នេះ ទៅហើយ ម្តេចឡើយមិនតុកនុកាសបន្តិចនេះឲ្យផងសោះ នៅវេលា

នោះតិចតួចខ្ញុំចេះតែគិតរំលឹកដល់ព្រះម្ចាស់ដែលអនុគ្រោះនោះ ហើយ
គិតឃើញថាខ្លួនខ្ញុំជាអ្នកពិឃាតកុមារដ៏ទន់ខ្សោយទៀតសមនឹងធ្វើទេ ទើបខ្ញុំ
នឹកសើចនឹងពាក្យទំនាយដ៏ពិតប្រាកដនោះណាស់ ។ ហើយខ្ញុំនឹងដើរ
ទៅលើមេឃ លើកដៃប្រណម្យបង្គំព្រះឥន្ទ្រយកែម្ចាស់ឯងគង់ក្នុងគគនៈនោះថា
“ឱ! ព្រះម្ចាស់ថ្លៃខ្ញុំអើយ សូមឲ្យព្រះអង្គកុំប្រកាន់ទោសឲ្យសោះ ប្រសិន
បើទូលបង្គំជាអ្នកកាន់ចិត្តសម្លាប់បំបាត់ជីវិតនេះមែន សូមកុំឲ្យព្រះអង្គទុក
ជីវិតទូលព្រះបង្គំឲ្យរស់នៅបានយូរទៀតឡើយ” ។

ដោយហេតុខ្ញុំមានសេចក្ដីរវើចិត្តក្រៅរក្សាជាខ្លាំងណាស់ ទើបខ្ញុំ
ពេញចិត្តទទួលយកសេចក្ដីស្លាប់គង់ទំណៈនោះ ដោយឥតញញើតសោះ
ទៀយ ។ ប៉ុន្តែតាមធម្មតា អំពើអាក្រក់ក្ដី អំពើល្អក្ដី មិនដែលមក
តាមផ្តល់ឲ្យផលភ្លាម តាមពាក្យអំពាវនាវរកនោះទេ ។ កាលខ្ញុំកំពុង
រះគិតដញ្ញឹងទៅ ទឹកភ្នែកហៀរចេញមកស្រាក់ៗតបនឹងខ្លួន មានចិត្ត
អាណិតកូនក្មេងស្ទើរក្រាបជើងផង ដែលខ្ញុំមិនអាចធ្វើឲ្យក្មេងនោះមាន
ជីវិតរស់ទៀតវិញ ក្សៀវដល់កំណត់ ៤០ ថ្ងៃហើយ ទុះជាទឹងបានចួប
នឹងកាបាសជាថ្មគ្រាប់មិនអាខ្ញុំគិតថ្ងៃចេះហើយ កំដើរចេញចាកកន្លែង
នោះទៀតផ្ទះណែស្ទុកទៅភាន់លើហៅយកថ្មគ្រប់ផ្ចិតទូចប៉ិច ត្រដាប
ចូលរូបកាយដ៏លុបទៅ ។ (មានត)

ព្រះរាជក្រឹត្យក្រមចៅហ្វាយស្រុក

ក្នុងរជ្ជកាលព្រះបាទសម្តេចព្រះឧទ័យរាជាធិបតី

ព្រះអង្គចន្ទ

(ភាគទី៧ចប់)

លស់ ១០០ ដំណាំ ហើយយកខ្លួនប្រពន្ធកូនបញ្ចូលជាមហាត ៗ ឯអាណាលាក់ខ្លួនពួនបង្កប់កំបាំងនោះ ឲ្យរាជទណ្ឌទាំងអស់ឲ្យកងពល ហើយយកឈ្មោះបញ្ចូលបញ្ជី ដូចនេះកើតអាយុឆ្នាំ ១៦ ឡើងបញ្ចូលបញ្ជីជាលេខ ៗ ដើរកេនពលកណ្តាលចាស់ បើពិការជាទម្ងន់ធ្ងន់ប្រើធ្វើព្រះរាជការពុំបាននោះ កុំឲ្យយកឈ្មោះបញ្ចូលក្នុងបញ្ជីឡើយ លុះដឹងជាសូរ្យទេ ហើយឲ្យប្តូរដោយនាហ្មឺនមន្ត្រីសេនាបតី ដោយទាំពួកដោយគន្លងទំនងស្រលីង[១] ទីទៃ ៗ ឯអស់អ្នកម្នាស់ស្តេចព្រះអង្គ ទូលកម្នាស់ព្រះវង្សរាជវង្សជាតិនោះផង បើប្រទលបម្រៀនមេឲ្យជាបម្រើស្រដីលើគ្នាឯង ឲ្យស្តាប់បង្គាប់ ៗ (បើទន់) យកគេម្នាះដោយដំពូកទីទៃ (១) កុំមានរើសតាល់សល់និនចម្ល៉ើយ[២] (ផែលគាន) ថាធ្វើរាជការដោយក្តីសេងមាន ថាមានព្រះ

---

១ ពាក្យថាៈ ស្រលីង ឬស្រាឡីង នេះតាមធម្មតាសំដៅយកចំនួនសូត្រ ៨០ សរសៃ ដែលគេបានវៃក្រងជាមួយកម្រែង ដល់បានចំនួន ១០ ស្រលីងគេហៅថាសូត្រ ១ ដុំ ។ តែពាក្យថាៈ គន្លងទំនង ស្រលីងក្នុងទីនេះសំដៅយកការរៀបធ្វើការឲ្យបានត្រឹមត្រូវហ្មត់ចត់តាមគន្លងច្បាប់ ។ ២ ទីកុំឲ្យមានរើសតាល់កោតញញើតដឹងសេចក្តីដោះស្រាយរបស់គេនោះ ៗ ឡើយ ។

បណ្ដូលព្រះរាជវ័ណ្ណ[១] ទុកដោយត្ថ[២] ទីទៃៗ កុំឲ្យមានប្រើកំសិនមាន នាអស់អម្រាលណោះឯង សឹងមានបម្រើយរបីនរើនត្លឹងប្រក្ខតអ្នកអាត់កុំ ក្វាចអាញ់ បើអាជ្ញាបំណាច់[៣] រំពាប់យកហើយក៏ចូលដោយចៅហ្វាយ ទៀតចូលដោយអម្ចាស់ទីទៃៗ ។

កំណត់អំពីនេះទៅ បើចៅហ្វាយស្រុកទីនរែកនអាញ់ ឲ្យចាប់យកបំណុះស្រុកមកប្រើព្រះរាជការទាំនតួនទៀមែន ទីនចម្លាប់ព្រះបាទអ្នកជាអម្ចាស់កុំឲ្យមានក្ដីឡើយ ពោះហ្មោះនោះទៅប្ដឹងដល់ចៅហ្វាយខាងយកនទីនឲ្យជាក្ដី ព្រះបាទអ្នកជាអម្ចាស់កុំបើក (ឲ្យ) ឡើនក្រាបទូលឡើយ ។ បើចៅហ្វាយឯណាទំឡើនក្រាបទូលហើយ ព្រះបាទអ្នកជាអម្ចាស់ត្រាស់ទីនឲ្យទុក្ខទោសជាទម្ងន់ថ្ងៃក្រោមខ្ទង់ចៅហ្វាយនោះហោង ៗ តែចៅហ្វាយស្រុក ខ្ទង់ជំទប់ យោក្សត្រ ក្រឡាបញ្ជី ចៅមឿង ចៅបាន ក្រមការ ញាក់ង៉ារ ខ្ទង់មេបំណាច់ន ធ្វើមេខខ័នរាជការ (គឺត្រូវធ្វើតាមច្បាប់រាជ-ការ) កុំឲ្យរៃរកតក្សាតធ្វើទុក្ខបុកបង្កិនយកសារពើត្រីរបស់គេ កុំឲ្យផឹកស្រាសាហាវដេរពោលក់យចដ៏បនប្រកឃ្លានមេទុសខនីនច្បាប់ ៗ បើបំណុះស្រុកផងប្រកែតប្រក្ខតអ្នកអានចៅហ្វាយខាងទីទៃ ៗ ដល់អម្រាលមានក្ដីឲ្យយកពារ៉េនត្លឹងនោះឲ្យបាន កុំដេរពោលកំរះដៀលដល់ចៅអម្ចាស់

---

១ ព្រះរាជវ័ណ្ណ: គឺកម្រិតរបស់ព្រះរាជបញ្ញត្តិឬព្រះរាជប្រកាស ។ ២ ដោយត្ថទីទៃៗ គឺដោយខ្លួនទីទៃៗ ។ ៣ អាជ្ញាបំណាច់ ប្រហែលជាសំដៅយកអាជ្ញាជាមេកំណែនគឺជាអ្នករៀបកេណ្ឌយកមនុស្សមកធ្វើការរាជការ ។

នូវចៅហ្វាយខាងទីទៃៗនោះឡើយ ។ បើចៅហ្វាយស្រុកនូវមេបំណាវ[1] ទាំងនេះរកគម្រិះធ្វើទុក្ខបុកម្នេញយកទ្រព្យរបស់គេផឹកស្រាសាហាវជេរ ពោលកំហែងបំពានប្រកាន់ឃ្លាំងគេនូវសព្វប្រាប់ នោះតិះដៀលទៅដល់អម្ចាស់ ចៅហ្វាយគេក្តី ព្រះបាទមហាបពិត្រអ្នកជាអម្ចាស់ ទ្រង់ឲ្យត្រូវក្តី ៧ ថ្ងៃ ហើយពិន័យអន្តពហុស័ក្តិ[2] ជីង ៣[3] តម្លឹង ១៧ ឥតប្រណីឡើយ ។

នោះធ្វើដូច្នោះ មានព្រះបន្ទូលព្រះរាជវណ្ណពុំឲ្យប្រើក្តី នោះជាគម្រូ ព្រះរាជទ្រព្យក្តី ហើយជាចាំការ៉ាដោយអម្ចាស់ដោយចៅហ្វាយឲ្យមក មេកក្តី បើនិក្ខិនបើនពុំគោរពតាមបញ្ជាព្រះរាជការ ព្រះបាទអ្នកជាអម្ចាស់ហើយ ឲ្យចៅហ្វាយស្រុកចាប់យកឲ្យបានល្មមយថផិតផ្ទែក ឃ្លាំងក្តី (ត្រូវ) ចៅហ្វាយ (ស្រុក) នូវពាក់អាក្រក់ផងធ្វើទោសឲ្យសុខស្រួល គុំបំពោកញៀញតឡើយ ។ បើព្រះរាជទ្រព្យ (ដែល) គេក្បាលនោះបាត់ បង់ប៉ុន្មានៗ នោះកុំឲ្យចៅហ្វាយស្រុកនូវកម្មោះរក្សាសងឡើយ តែពិចារណាអ្នកគេក្បាលនោះ បើជាពាក់អាក្រក់ ទើបឲ្យរើសយកដោយនូវល្មម ហោង ។ បើចំណុះស្រុកផងនាំដើរពេះពៀនទៅឯណាៗក្តី នោះចូល ទៅដោយនូវអម្ចាស់ នូវចៅហ្វាយខាងទីទៃៗ បើពុំឲ្យចាប់ស្រុកនូវ

---

១ មេបំណាវមេកំណែនទេដឹង ? ។ ២ ពហុស័ក្តិ ច្បាប់ដើមសរសេរក្លាយជា ពហុស័ក្តិតាមសំដីនិយាយពាក្យនេះប្រែថាស័ក្តិច្រើន, អំណាចច្រើន ។ ៣ ជីង ៣ តម្លឹង ១៧ គឺ ៣ ផ្លូង ១៧ តម្លឹង (១ ផ្លូង ៨០ បាទ ៣ ផ្លូងជា ២៤០ បាទ ។ ១ តម្លឹង ៤ បាទ ១៧ តម្លឹងជា ៦៨ បាទ ២៤០+៦៨= ៣០៨ បាទ) ។

ទៅមឿងទៅបានដឹងឡើយ ឲ្យយកអស់ប្រពន្ធកូនអម្បាលពោះមក ហោះហោះលុះឃើញប្តី យកមកពិចារណាក្តីទាប្តីនោះឲ្យចាលកង ហើយ ទើបលែងអស់ប្រពន្ធកូននោះទៅផ្ទះវិញហោង ។

មួយទៀតបើព្រះបន្ទូលព្រះរាជប្រញ្ញត្តិ ត្រាស់ឲ្យចៅហ្វាយស្រុកខេត្តពល(១) ប្រជាប់ព្រះរាជការសង្គ្រាមក្តី ពោះចៅហ្វាយស្រុកបរងង យកមកនៅក្បាប់បន្ទាយ ឲ្យជាគយល្បាកលាតរង្គាត់ប្រយ័ត្នការផ្លូវស្រុកផងក្តី បាបានយកមកធ្វើព្រះរាជការហើយក្តី នោះតាំងកពុំបានដល់ចៅហ្វាយស្រុកក្តី បើមានតាថ្ងរ៉ាក់កំណាចឯណាមកតណ្ហើមអំពើជការផ្ទះ ឲ្យចៅហ្វាយស្រុកចាប់កំណាចដោតបង្ហៀតកុំគោកញញើតឡើយ ។ បើកំណាចនោះ (ជា) ពលព្រះបាទវរមបពិត្រអ្នកជាម្ចាស់ផែនដីផ្លូវក្រោម នូវអស់ព្រះអង្គឲ្យចៅហ្វាយស្រុកចាប់ចែកឃ្មាំងឲ្យខ្ជាប់ ហើយ ឲ្យដំឡើងជើងសណ្តាក ពាក់ ១០០ សណ្តាក(២) ហើយ ដាក់មកគំពីនោះ កាប់ក្បាលឲ្យបាន ១០ រណ្តៅ កុំឲ្យរក្សាទុកចោលសាហាវពាយសាយឡើយ គឺអស់គ្នាកំណាចដែលជួយយកផណ្ដើមតាំងបុំខាង

---

១ កេណ្ឌពល ? ។ ២ ប្រហែលជាបាញ់ ១០០ និងឬ ១០១ គ្រាប់ ដោយគ្រាប់ធ្នូខ្វែកទេដឹង ? តាមច្បាប់ដើមសរសេរជាសន្តោតតែអាចអានបានជា ២ យ៉ាងគឺជា ស័នដោតក៏បាន ស័នដោតក៏បានឬប្តូយថា ស័នដិត (សណ្ដក) វិញក៏បាន ព្រោះតាមរបៀបសរសេរអក្សរជាន់ដើម: បងជាបោង ។ ផងជាផោងដូច្នេះជាដើម ។

ឲ្យចាប់ព្រែកឃ្លាំងឲ្យខ្ជាប់ ហើយឲ្យដំឡើងជើងអណ្ដែត បាញ់ឲ្យបាន២០ សណ្ដាត ហើយឲ្យបញ្ចូលជាមហាតម្រួតរបស់ហោង ។

មួយទៀត សាក់ពោះមហាតផងមានញាតិផៅជាព្រៃផ្សារ ពោះ (ផៅ) សាច់ (ញាតិ) ទាំងមហាតឯងក្ដី សាច់ (ញាតិ) ទាំងប្រពន្ធមហាតក្ដី បើជាក់ជាព្រៃផ្សារ ហើយឲ្យចៅហ្វាយស្រុកបើធ្វើព្រះរាជការ កុំកោតញញើតឡើយ ។ បើ (សាច់) ញាតិផងផណ្ដើម (យក) ញាតិផៅអស់នេះឲ្យចៅហ្វាយស្រុកចាប់មហាតផងប្រកឃ្លាំងឲ្យខ្ជាប់ ហើយនាំទៅដល់ចៅហ្វាយមហាតនូវមន្ត្រីធំឯកទ័ព ឲ្យឡើងក្រាបទូលព្រះបាទបរម-បពិត្រហោង ។ នាចៅហ្វាយស្រុកយកមកធ្វើការផងទាំងពួងនោះ នោះចំណុះស្រុកទុសទីងកផការធ្វើស្រាលដូចម្ដេចក្ដី ឲ្យពិចារណាធ្វើឲ្យមែនគឺនិច្ចាប់ តាមដោយនូវទោសនោះ កុំឲ្យធ្វើទុក្ខគេជៀតតែស្អប់ចង់យកប្រពន្ធកូនទ្រព្យរបស់គេ នូវទុក្ខផងគោ ក្របីដំរីសេះរទេះទូក នូវស្រែចំការទ្រព្យផង ពុំបានដូចក្ដីបណ្ដឹងឡើយ គេកល់ខុសហើយធ្វើទុក្ខគេដូច្នេះ ។ បើគេចូលទៅដល់មន្ត្រីធំឯកទ័ព ឡើងក្រាបទូលដល់ល្អងធូលីព្រះបាទ ហើយឲ្យជំនុំពិចារណា បើខុសមែនដូច្នោះ ព្រះបាទអ្នកជាម្ចាស់នឹងឲ្យធ្វើទោសវិញ ដូចកាលធ្វើទោសគេនោះហោង ។

មួយទៀត បើអស់ព្រះអង្គ នូវអស់ព្រះវង្សរាជវង្សមុខមន្ត្រីសេនាបតី នូវជំទាវគោរពផង ប្រើកញ្ញាចេញមកយកជំពូកនូវគម្មោះទីទៃៗក្ដី បើជា

នាំសារពើទំនិញចេញទៅផ្សេងក្ដី បើគ្មានសំបុត្រ ព្រះបន្ទូលពិសេសក្ដី ពុំមានព្រះបន្ទូលត្រាស់អំពីព្រះបាទបរមបពិត្រ អ្នកជាម្ចាស់ផែនផ្ទៃ ក្រោម ត្រាស់ហៅមន្ត្រីធំឯកង ឲ្យមកដល់ចៅហ្វាយស្រុកនោះ (១០) កុំឲ្យចៅហ្វាយស្រុកនោះបើកឡើយ ។ បើអាជ្ញាខំបបេសយកឯងនេះទៅ ឯង ឲ្យចៅហ្វាយស្រុកឃាត់ដណ្ដើមយកវិញ ហើយចាប់អាជ្ញានោះ ប្រគល់នាំទៅដល់មន្ត្រីធំឯកង ជំនុំពិចារណាធ្វើដោយទោសានុទោស នោះ ។ បើអាជ្ញាមកលួចយកកម្មោះឯង ពុំឲ្យចៅហ្វាយស្រុកដឹង ឲ្យចាប់អាជ្ញានោះប្រគល់នាំទៅដល់មន្ត្រីធំឯកង បើអាជ្ញាលួចអស់ កម្មោះហួសចូលទៅ ឲ្យចៅហ្វាយស្រុកកត់ត្រាដោយដំណើរនោះ ឲ្យ នាំទៅដល់មន្ត្រីធំឯកង ឲ្យក្រាបបង្គំទូលដល់ល្អងធូលីព្រះបាទ (ដើម្បី) ឲ្យយកអាជ្ញានោះមកជំនុំពិចារណា ធ្វើដោយទោសានុទោសនោះឲ្យទៀង ប៉ុណ្ណេះ ។ បើអាជ្ញាមានសំបុត្រព្រះបន្ទូលអំពីព្រះបាទបរមបពិត្រ អ្នកជា ម្ចាស់ត្រាស់ហៅមន្ត្រីធំឯកង ឲ្យមកដល់ចៅហ្វាយស្រុក ជាឲ្យបើក ប៉ុន្មាន ៗ ទើបចៅហ្វាយស្រុកឲ្យស្នាក់ដាររកយកឲ្យបានដូចគន្លងព្រះបន្ទូល ពិសេស កុំឲ្យអាជ្ញាដើរយកឯងឡើយ ។ បើចៅហ្វាយស្រុកយកកម្មោះ ថាយបានដូចព្រះបន្ទូលពិសេស ហើយ (បើ) អាជ្ញាទំដើរយកលើស ទីនព្រះបន្ទូលពិសេសនោះ ឲ្យចៅហ្វាយស្រុកមួសយកអស់កម្មោះនោះ ទៅវិញ ហើយឲ្យប្រកេះអាជ្ញានោះនាំទៅដល់មន្ត្រីធំឯកងហោង ។

១ លោកណាអស់ក្រុមជនទាំងពួង នៅក្នុងផ្ទៃក្រោមព្រះបាទអ្នក ជាអម្ចាស់ កំណើតជាព្រៃងារ ក៏បាននាំទៅដល់មន្ត្រីធំឯក្នុងលោក ។

១ លោកអស់ក្រុមជនទាំងពួង នៅក្នុងផ្ទៃក្រោម ព្រះបាទអ្នកជា អម្ចាស់ កំណើតព្រៃងារ ជាពល ជាកម្មោះសម្រាប់ប្រេីន ។ មកក៏សុំ បាន ឬទៅបបួលថតនៅពឹងពាក់ពំនាក់ អំពីបូកណាបៀនមកពុំដែលឲ្យ យកប្រើទៀយ ហើយបើបរទេស(១) ជនទាំងពួង ចូលមកនៅក្នុងផ្ទៃ ក្រោមព្រះបាទអ្នកជាអម្ចាស់ ហើយចូលពឹងពាក់ពំនាក់ដោយខ្លួនស្ម ព្រះអង្គនោះពុំដែលឲ្យយកជាកម្មោះទៀយ បើមាន (ធ្វើ) ដូច្នេះ យល់ ជាខុសទំនាប់អំពីបូកណាបៀន ។ មក កុំឲ្យអស់ព្រះអង្គយកជាកម្មោះ ផ្សេងអស់ទាំង (មនុស្ស) អស់នេះឯង ជាខ្ញុំជាកម្មោះផ្ទៃក្រោមសម្រាប់ រាជការលោក ។

១ លោក បើផ្ទៃក្រោមកើតកន្ទុលសឹកសត្រូវ ពោះនឹងកាត់តែង ប្រាប់ប្រញាប់កផការជនទាំងពួងក្តី បើមន្ត្រីធំជុំទៀងក្រាប (បង្គំ) ទូល ព្រះបាទបរមបពិត្រអ្នកជាអម្ចាស់ ត្រាស់ឲ្យនាំព្រះបន្ទូលព្រះរាជ ប្រញាប់បញ្ជូនមកដាក់ចៅហ្វាយស្រុក ឲ្យយកពលប៉ុន្មាន ៗ ក្តី ឲ្យ ចៅហ្វាយស្រុកយកឲ្យបានដូចកំណត់ ឲ្យមានបន្ទាស់ផ្ទាល់គ្នាឲ្យស្មើ

---

១ បរទេស គឺអ្នកនៅប្រទេសដទៃផ្សេងក្រៅពីជាតិខ្មែរនៅដូចជា ចិន, យួន, ក្លិង, កុឡា, ភូមាជាដើម ។

ឲ្យដឹងបុណ្យផុតជួបគ្នា កុំថាដំពូកអ្នកនេះ កុំថាដំពូកអ្នកនោះឡើយ ។ ឯអស់ខ្ញុំនូវក្នុងពេលបៈ ម្រែសព្វមុខមន្ត្រី នូវនាយមហាត ឆាយពេលជន នោះ បើមានសំបកខ្នុវព្រះបន្ទូលឲ្យបរយកការមៅស្រែផនមៅស្រែ (១) ទើបឲ្យយកតែខ្ញុំ ឯពលពុំឲ្យយកឡើយ ។ បើជាការនោះគ្រាន់បើ (២) ឲ្យត្រាណាអស់ខ្ញុំអ្នកដ៏មានគ្នាក់ការ ដរ៉ាក់សំរឹងនៅជាខ្ញុំធ្វើព្រះរាជការថ្វាយ នៅក្នុងរាជការ ឲ្យទៅហ្វាយស្រុកខេមរាំង (៣) តាំងអម្បាលណោះ តែអស់ពៃការ នូវអស់កន្លោះ នូវបំពេសតាំងពូន ។ រីឯពលមានបន្ទាស់ ផាសំគ្នា ចូលទៅធ្វើព្រះរាជការនោះចេញការមក (ហើយ) កុំឲ្យ ទៅហ្វាយស្រុកប្រែឡើយ បើមានសំនលើកមក ទើបឲ្យទៅហ្វាយ ស្រុកបរយកនូវតែពនៅតាំបន្ទាយ ហើយឲ្យទៅហ្វាយស្រុកជណ្តើនន់ បេលាសែគ្រឿនឲ្យចេញការចូលការ ឲ្យមែនខឹងកំណត់ខែ ២ ក្តី ខែ ៣ ក្តី ឲ្យទៅហ្វាយស្រុកឲ្យក្រឡាបញ្ជីជាសគ្រឿនប្រទល់នូវលើវ (៤) ឲ្យចូល មកជូនសៀវកុំឲ្យយូរឡើយ ។ បើក្នុងរាជការកម្រែ មន្ត្រីធំឯក្នុងក្រាប (បន្តិ) ចូលឲ្យឥរាជ្ញាចេញមកបរយកត្រាការ ប្រទល់លើវត្ត នោះឲ្យ

---

១ ការមស្រែៈ ប្រហែលសរសេរជាការម្រែស្រៀ ប្រហែលសំដៅយកការភ្ជួររាស់បន្ទោះ? គឺមម្រែស្រៀនេះក៏ប្រហែលសំដៅយកមនុស្សតែបន្តិចដែរ ។ ឬមួយវិញទៀត សំដៅយក ការដែលត្រូវធ្វើមួយឆ្នាំមួយកាល ហើយត្រូវការគ្នាតិចដែរ ។ ២ ប្រហែលជាពាក់ដើមគេ ដឹង? ប្រែៈទូរជា បើរាជការនោះគ្រាន់ប្រើ ។ ៣ ប្រហែលជាឃុំទាំងទេដឹង? ។ ៤ ប្រទល់ៈ អ្នកមានប្តីប្រពន្ធ? លើវៈ អ្នកឥតប្តីប្រពន្ធៈ ។

យកបរិវារខ្លួនទុកយ អ្នកឯណោះជាមេកងសឹកនោះកុំឲ្យហៅហ្វាយស្រុក ទាំងឡាយ ឲ្យជួយយកឲ្យដំណើរចូលទៅជាកាប់ដូចព្រះករប្រញាប់ប្ត នោះហោង ។

១ មាត្រា នាព្រះបាទបរមបពិត្រចាត់ហៅហ្វាយស្រុក នោះមិនបានបំពេញការណ៍នេះ ដោយព្រះករុណាទានពិសេសក្ដី ..... ជំនួសនេះឯងមិនបានដូចព្រះរាជការ[១] ។ នោះហៅហ្វាយស្រុកជំនុំសាកល្បងសេចក្ដី ។ បើពុំជាប់ស្រេច ឲ្យកត់ដោយដំណើរសេចក្ដីនោះ ឲ្យនាំចូលទៅដល់មន្ត្រីជំនុំក្រាប (បង្គំ) ទូលដល់ល្អងធូលីព្រះបាទនោះលុះការសេចក្ដីអំពីក្ដីនោះ លុះមិនប្រែភាសាចេញមកយកទៅជំនុំពិចារណាឯក្ដី តាមដោយខ្សែប្រការសេចក្ដីនោះ ។

១ មាត្រា បើពលរបស់ព្រះបាទអ្នកជាម្ចាស់ នូវរស់ព្រះអង្គ បើចេញទៅជាចោរលួចប្រពន្ធគេក្ដី នោះកាត់ប្លន់យកទ្រព្យរបស់គេ ហើយកាត់យកបាញ់កាត់កាប់ម្ចាស់ទ្រព្យម្ចាស់ផ្ទះទូវនោះស្លាប់ក្ដី នោះជាក្ដីក្ដី នោះស្លាប់ឲ្យសម្លាប់ពលនោះបង្វៀត[២] ហោង ។ បើគ្រាន់តែជាល្បួងក្ដី បើកលួចប្លន់ហើយពុំបានបាញ់កាប់ម្ចាស់ទ្រព្យ

---

១ ប្រយោគនេះ ដូចជាមិនបានសេចក្ដីច្បាស់លាស់ល្អប្រហែលជាមានបាត់សេចក្ដីខ្លះ ឬពាក្យខ្លះដោយសេចក្ដីភាន់ច្រឡំរបស់អ្នកចារ ។ ២ សេចក្ដីថា នោះសម្លាប់ឲ្យសម្លាប់ពលនោះបង្ហៀរ គឺថា បើពលសម្លាប់ម្ចាស់ទ្រព្យក្ដី សម្លាប់ប្ដីគេក្ដី នោះពេលកត់ឲ្យសម្លាប់ពលនោះចោលទៅតាមដូចដែលសម្លាប់គេនោះឯង ។

នូវថ្ពីនោះឡើយ ឯណាជាខេនោះឲ្យបាញ់ ១០០ សណ្តាត់បណ្តើរក្រ
វែល ហើយឲ្យរាយ ១០ តំណាំ ហើយកាត់ក្បាល ១ រណ្តាំឲ្យគង់ជាពល
ផ្ចូបផែល ហើយ (កុំ) ឲ្យពិចារណាគិតជំនៀវទ្រព្យគេនោះប៉ុន្មាន ៗ នូវថ្ពី
នោះឡើយ ៗ ឯណាជាមេនោះ.... មកបងវែងកាយច្បាប់ទើបពិន័យ
១ ជា ៤ បើរកមានទ្រព្យបក់ក្រយាពិន័យ កុំឲ្យរាយផ្តន្ទាឡើយ ៗ គោះ
ឥតទ្រព្យបង់ក្រយាពិន័យគ្រប់ នោះបានក្រយាពិន័យ ១ ជា ៣ ក្តី ១ ជា ២
ក្តី នោះបានគ្រប់តែទ្រព្យដើមក្តី ខាតទ្រព្យដើមខ្វះក្តី ឲ្យគិតទ្រព្យ
កម្លាលខាតនោះ នោះត្រូវប៉ុន្មាន ៗ ឲ្យផ្តន្ទាតាមដោយទ្រព្យដើមនោះ
ហោង ៗ នោះទ្រព្យដើមក្តី ក្រយាពិន័យក្តី បើខាតដល់ឡឹង ១ ក្រ
វែលនោះដល់តម្លឹង ៩ ក្តី នេះឲ្យរាយ ៗ បើខាតដល់តម្លឹង ១០ ក្រវែល
នោះដល់តម្លឹង ១៩ នេះឲ្យរាយ ហើយបាញ់ផង បើខាតដល់ជីង ១ ក្រ
វែលនោះប៉ុន្មាន ៗ ឲ្យរាយហើយឲ្យកាប់ក្បាលបាញ់ផង (ផែល) ឲ្យ
រាយនោះសិនឲ្យបណ្តើរស្រុកអាក្រាសផង ច្បាប់អស់អ្នកទាំងពួងកុំឲ្យ
ចេញទៅជាចោរឡើយ ៗ រាយម្តងលោះជាប្រាក់បាទ ២ បាញ់ម្តងជា
ប្រាក់បាទ ២ (វែល) កាប់ក្បាលម្តង ១ រណ្តាំជាប្រាក់តម្លឹង ៤ ៗ បើខាត
បាក់បង់ទាំងទ្រព្យដើមតម្លឹង ១០ ក្តី ច្រើនក្រវែលនោះក្តី បើអាចោរនោះ
ឥតទ្រព្យទិនសងឲ្យបញ្ចប់សិន កុំអាលផ្តន្ទាផងឡើយ ឲ្យធ្វើបំបុត្រកក់
ដោយដំណើរនោះទៅដល់ចៅហ្វាយពល នូវព្រះស្មៀនក្រាប

(បន្តិ) ខ្លួនឲ្យបានទ្រង់ជាចដល់ល្អនិងផលព្រះបាទ ។ រីពុំឲ្យលុកគ្គុពល ស្តីបង់ក្រយាពិន័យឯងទៀយ រីគាដារមេហោរនោះ នោះបានក្រយ៉ា ពិន័យក្តី ឲ្យផ្តន្ទាពុំលែងទៀយហើយគង់ជាពលដូចដែលហោង ។ បើក ផ្តាះតារល្អបគោក្របគេសោត រីក្រយាពិន័យឲ្យសង់ផ្តាយមានហោយ គ្មាន (ហើយ) ផ្តន្ទាផ្តាច់បង់នោះហោង ។ រីប្រាក់ពួកពុំឲ្យយកទៀយ ឲ្យតែផ្តន្ទាដូចកំណត់ . . . ប្រាក់ពួកនោះកុំឲ្យសោះលាត្រាប្រណីទៀយ ហោង[១] ។

ឯពលបើគេពិតារណាគេនៅយល់ថា គាពលឆ្មប[២] មែនដូចពាក្យ គេថា ឲ្យផ្ទាប់បន្ទៀត កុំឲ្យលស់ (លាត្រាប្រណី) ទៀយ ហើយ ឲ្យបើយកអស់ទ្រព្យរបស់ រីប្រពន្ធកូនក៏ឲ្យគង់ជាពលដូចដែល ។

ឯពលបើរឹបអារទ្រព្យគេក្តី នោះធ្វើឲ្យបាត់បង់ទ្រព្យគេក្តី បើ ចាស់ទ្រព្យនោះនៅយកការ បើមានពាក្យបរិហារបេគេទមតស្នកនឹង

---

១ សេចក្តីក្នុងប្រយោគនេះ ហាក់ដូចជាមានបាត់សេចក្តីខ្លះច្រើនអន្លើ ទើបបាប់យកមិនបានជាក់ច្បាស់ ។ ពាក្យថា "ប្រាក់ពួក" ប្រហែលជាឈ្មោះមុខពន្ធអ្វីៗ ក្នុងសម័យនោះ ! ប្រយោគខាងដើមថា រីប្រាក់ពួកកុំឲ្យយកទៀយ "ឲ្យតែផ្តន្ទាដូចកំណត់" ប្រយោគខាងចុងត្រឡប់ជាមានសេចក្តីផ្ទុយថា ប្រាក់ពួកនោះកុំឲ្យលស់លាត្រាប្រណីទៀតហោង ដូច្នេះទើបឃើញថា ប្រហែលជាអ្នកចារ ១ ចម្លងរទ្ធងសេចក្តីចាស់របស់គេខ្ទេចខ្ទី ។ ២ វិជ្ជាមួយយ៉ាងដែលគាប់ភាក់ទងនៅនឹងខ្មោចបិសាច បើប្រុសហៅថា (ធ្មប់) ស្រីហៅថា (អាប) រកេតុអ្វីក្នុងសម័យនោះក៏ល្អផលធ្មប់នេះ ព្រាន់តែបេះកំឡួយកទៅកាប់សម្លាប់ចោល ! — មិនអាចដឹងបាន ។

ឲ្យឈរនោះ បើមានទ្រព្យរបស់ទៀសផងដោយនូវពាក្យសន្ទត បើឲ្យគេ
ពិបាកឲ្យសងកែទ្រព្យដើម បើរកទ្រព្យសងទៀតទេ ឲ្យកត់ជាសំបុត្រ
ហើយឲ្យនាំទៅដល់ចៅហ្វាយពល នូវព្រះស្នរភូមិ ឲ្យឡើងក្រាប
(បង្គំ) ទូលដល់ល្អងធូលីព្រះបាទ ហើយពុំចេះដឹងព្រះទ័យហោ ។ បើ
ពុំមានក្តីទេ ពុំដាច់ពុំជំពាក់ទ្រព្យគេនោះ ទោះអ្នកល្មើសទាំងព្រះបន្ទូល
ទោះសេព្រះបន្ទូល ត្រលើសព្រះបន្ទូលក្តី ប្រកួតប្រឆាំងព្រះរាជក្តី
បង្អាក់មហាត បណ្ណាមហាគក្តី ការមហាគយកទ្រព្យហ្លួងនូវសហ៊ប
សហ៊ុរក្តី ទោះកាត់សម្ដេចក្តី ទោះល្មើសនាហ្មឺនក្តី ទោះប្រកួតអ្នកអាង
គុះគិះដៀលពុំគោរពខ្លាចក្រឡាហោមនឹងនាហ្មឺនក្តី នូវកស្ត្រីជាគ្នាកឯង
ក្តី ទោះបង្អាក់បណ្ណាំរគក្តី រសាវពើរអស់ទាំងនេះ ទោះទោសកស្លាប់ឲ្យ
សម្លាប់ ធ៏ទោសកពុំដល់ស្លាប់ ទោះត្រូវក្រយោពិន័យប៉ុន្មានៗ ក៏ឲ្យ
សក់ពិន័យពលទៀត ឲ្យផ្តន្ទាក្តាលតាមដោយទោសធ្ងន់ស្រាល ឲ្យក
ពន៍កពាល កុំឲ្យកាបពាយឆាយទៀត ។ ឯទោសពលបើខុសទាំងព្រះ
បាទអ្នកជាអម្ចាស់ផែនអស់ព្រះគង្គផង បើល្មមសម្លាប់ធ្វើដោយព្រះត្រាស្ប
ដឹងសម្លាប់នោះ បើល្មមត្រូវក្រយោពិន័យ ទោះប្រើនឲ្យបាញ់សណ្ដោក
កាប់ក្បាលផង ឲ្យគង់ជាពលដូចដែលហោង ។

គោរម្យងារនិងស័ក្តិមន្ត្រីស្រុកក្រៅ

ឧកញ៉ាតេជោ ជាចៅហ្វាយស្រុកសន្ទុកស័ក្តិ ១០ ហ៊ុពាន់ឯកជាខ្លួនកោះ(១) ។ ឧកញ៉ាពិស្ណុលោក ចៅហ្វាយស្រុកប្រាំងស្តាំ មានចៅមឿង ៣ មឿង ។ ឧកញ៉ាអាជួន ចៅហ្វាយស្រុកត្បូងឃ្មុំស្តាំ មានចៅមឿង ៤ មឿង ។ ឧកញ៉ាសួគ៌ាលោក ចៅហ្វាយស្រុកពោធិ៍សាត់ធ្វេង មានចៅមឿង ៤ មឿង ។ ឧកញ៉ាធម្មតេជោ ចៅហ្វាយស្រុកបាភ្នំ (ធ្វេង) មានចៅមឿង ៦ មឿង ។ អស់ចៅហ្វាយស្រុកទាំង ៤ នេះ សឹងជាជើងគ្រួស(២) ស័ក្តិ ១០ ហ៊ុពាន់ឯក ។

ឈ្មោះឧកញ៉ានគរ(៣) ដើមខ្សែ ស័ក្តិ ៩ ហ៊ុពាន់ មានចៅមឿង ៥ មឿង ។ ឧកញ៉ាឧទ័យធិរាជ ស្នាខ្សែ ស័ក្តិ ៩ ហ៊ុពាន់ ចៅហ្វាយស្រុកសំរោងទង មានចៅមឿង ៣ មឿង ។ ឧកញ៉ាសេនាធិបតីចៅហ្វាយស្រុកព្រះត្រពាំង(៤) ស័ក្តិ ៩ ហ៊ុពាន់ មានចៅមឿង ១០ មឿង ។

---

១ ខ្លួនកោះ ក្នុងទីនេះជាពាក្យសំគាល់ដល់មន្ត្រីជាន់ខ្ពស់បំផុតសម្រាប់ខេត្តក្រៅ ។

២ ជើងគ្រួស ប្រហែលជាក្លាយមកពីពាក្យថា ជើងគ្រឹះទេដឹង ព្រោះពាក្យនេះប្រែថា "ជើងផ្ទះ, ជំហរផ្ទះ" ។ មន្ត្រីជាន់ខ្ពស់ទាំង ៤ នេះជាអ្នកសម្រេចរាជការខេត្តក្រៅ មានតំណែងដូចជាមន្ត្រីធំ ៗ ក្នុងដែលហៅថា "ចតុស្តម្ភ" ប្រែថាសសរ ៤ ជាជំនឹងអធិបតី គឺ អគ្គមហាសេនាបតី ជាអ្នកសម្រេចរាជការទឹកដីជាមួយនឹងមហាក្សត្រទ្រង់រាជ្យ ។ ៣ ប្រហែលជាសំដៅយកនគរវត្ត - នគរធំ នៅក្នុងទីរួមខេត្តសៀមរាបសព្វថ្ងៃនេះ ។ បើមិនដូច្នេះទេ គង់សំដៅយកអង្គរបុរីនៅក្នុងខេត្តតាកែវ ។ ៤ ខេត្តព្រះត្រពាំង សព្វថ្ងៃនៅក្នុងដែនកូសាំងស៊ីន ។

ទំកញ្ញាធម្មាធិបតី ទៅហៅយ(ស្រកសម្បូរ សក្តិ ៩ ហ៊ូពាន់ មាន
ទៅមឿង ៣ ទៀង ។
ពញាធរាវង្សាស្នាខ្មែរ ទៅហៅយ ((ស្រក) បាទី សក្តិ ៨ ហ៊ូពាន់
មានទៅមឿង ៤ ទៀង ។ ពញាមហាតេជ ទៅហៅយ(ស្រក(ស្រីសុខ
ស្នាខ្មែរឯស្នា សក្តិ ៨ ហ៊ូពាន់ មានទៅមឿង ៤ ទៀង ។
ទៅពញាកជាសុត ទៅហៅយ(ស្រកបាភ្នំ សក្តិ ៨ ហ៊ូពាន់ មាន
ទៅមឿង ២ ទៀង ។ ទៅពញាកជាកិមត្ត ទៅហៅយ(ស្រកគោក
សេះ មានទៅមឿង ៣ ទៀង ។ បទៅហៅយ ទាំង ២ នេះសក្តិ ៨
ហ៊ូពាន់ដូចគ្នា ។
ទៅពញាកជាស្នេហា ទៅហៅយ(ស្រកភ្នំពេញ សក្តិ ៨ ហ៊ូពាន់
មានទៅមឿង ៣ ទៀង ។ ទៅពញាយោធាធិបតីកជ ទៅហៅយ(ស្រក)
បាទីយមាស សក្តិ ៨ ហ៊ូពាន់ មានទៅមឿង ៦ ទៀង (ស្រក
ទាំង ២ នេះសក្តិដូចគ្នា ។
ទៅពញាអនុរាជ ទៅហៅយ(ស្រកស្រុកស្រីសោភ័ណ
ហ៊ូពាន់ មានទៅមឿង ៣ ទៀង ។ ទៅពញាសេនាធិបតី ទៅហៅយ
(ស្រកក្រគរ សក្តិ ៨ ហ៊ូពាន់ មានទៅមឿង ៤ ទៀង ។
[illegible] ទៅហៅយ(ស្រកសំបុក សក្តិ ៨ ហ៊ូពាន់ មាន
ទៅមឿង ១ ទៀង ។ (ព្រះសុរិន្ទធិបតី ទៅហៅយ(ស្រក(ព្រៃក្របាស

សក្តិ ៦ ហ៊ុពាន់ មានចៅមឿង ២ ទៀត ។ ព្រះសិរីសោភ័ណ ចៅហ្វាយស្រុកព្រៃវែង សក្តិ ៦ ហ៊ុពាន់ មានចៅមឿង ៣ ទៀត ។ ព្រះយសតេជោ ចៅហ្វាយស្រុករលាប្អៀរ សក្តិ ៦ ហ៊ុពាន់ មានចៅមឿង ២ ទៀត ។ ព្រះយោធាធិបតី ចៅហ្វាយស្រុកកំពង់សោម សក្តិ ៦ ហ៊ុពាន់ មានចៅមឿង ២ ទៀត ។ ព្រះកជតេជោ ចៅហ្វាយស្រុកព្រៃក្តី សក្តិ ៦ ហ៊ុពាន់ ....[១] ។ ចៅហ្វាយស្រុកទាំង ៩ នេះខាងស្តាំ[២] ។

ព្រះសេនាសង្គ្រាម ចៅហ្វាយស្រុកក្រគរ សក្តិ ៦ ហ៊ុពាន់ មានចៅមឿង ១ ទៀត ។ ព្រះមនោសង្គ្រាម ចៅហ្វាយស្រុកក្រង សក្តិ ៦ ហ៊ុពាន់ មានចៅមឿង ២ ទៀត ។ ព្រះយោធាសង្គ្រាម ចៅហ្វាយស្រុកទ្រង សក្តិ ៦ ហ៊ុពាន់ មានចៅមឿង ១ ទៀត ។ ព្រះជ័យតេជោ ចៅហ្វាយស្រុកជើងព្រៃ សក្តិ ៦ ហ៊ុពាន់ មានចៅមឿង ៤ ទៀត ។ ព្រះអធិកតេជោ ចៅហ្វាយស្រុកបាជ័យ[៣] សក្តិ ៦ ហ៊ុពាន់ មានចៅមឿង ៣ ទៀត ។ ព្រះកមតេជោ ចៅហ្វាយ

---

១ មានចៅមឿងប៉ុន្មានទៀតមិនប្រាកដ ។ ២ មិនគ្រប់ ៩ បើរាប់រួមទាំងពីចៅពញាក្នុងសេចក្តីមកឃើញតែ ៨ ជាក់ ។ តាមរំលងនេះគួរតែ ៨ ស្រុកទេមិនមែន ៩ ឡើយ ព្រោះចៅហ្វាយស្រុកខាងឆ្វេងមាន ៨ ដែរ ។ ៣ ពាក្យជ័យនេះប្រហែលសំដៅយកពាក្យជាអារ្យ នៅក្នុងទីរួមខេត្តកំពង់ចាមសព្វថ្ងៃនេះ ។

ស្រុកស្ទឹងត្រង់ស័ក្តិ ៦ ហ៊ូពាន់ មានចៅមឿង ២ ទៀង ។ ព្រះពុទ្ធក្រៃ ចៅហ្វាយស្រុកផ្ទល ស័ក្តិ ៦ ហ៊ូពាន់ មានចៅមឿង ១ ទៀង ។ ព្រះមនោសង្គ្រាម(១) ចៅហ្វាយស្រុកស្វាយទាប ស័ក្តិ ៦ ហ៊ូពាន់ មានចៅមឿង ១ ទៀង ។ អស់ចៅហ្វាយស្រុកទាំង ៧(២) នេះមានចេង ។

ស័ក្តិមន្ត្រីក្រោមបង្គាប់ចៅហ្វាយស្រុក

ឯចៅហ្វាយស្រុកស័ក្តិ ១០ ហ៊ូពាន់នេះ ផ្ទប់ស៊ីងឈ្មោះអកខុន ស័ក្តិ ៨ ហ៊ូពាន់ យោកប្រែ ក្រឡាបញ្ជី សុភា ស៊ីងឈ្មោះជាអគបាន ស័ក្តិ ៤ ហ៊ូពាន់ ជម្ពាតិតទ្វៃក្រប ។ ស៊ីងឈ្មោះជាអគពាន់ស័ក្តិ ២ ហ៊ូពាន់ ។ ចៅមឿង ស៊ីងឈ្មោះជាអគហ្មឺនស័ក្តិ ៤ ហ៊ូពាន់ ផ្ទប់ចៅមឿង ស៊ីងឈ្មោះអកពាន់ស័ក្តិ ២ ហ៊ូពាន់ ក្រឡាបញ្ជីសម្រាប់ចៅមឿង ស៊ីងឈ្មោះគគហ្មឺនស័ក្តិ ១ ហ៊ូពាន់ ។ ចៅបានស័ក្តិ ២ ហ៊ូពាន់ ផ្ទប់ចៅបានឈ្មោះអកហ្មឺនស័ក្តិ ១ ហ៊ូពាន់ ក្រឡាបញ្ជីសម្រាប់ចៅបាន ឈ្មោះចៅហ្មឺនស័ក្តិ ១ ហ៊ូពាន់ ចាស់ស្រុកឈ្មោះចៅហ្មឺន (វៃវ)

---

១ គោរម្យងារៈមនោសង្គ្រាមនេះដូចគ្នានឹងគោរម្យងារចៅហ្វាយស្រុកក្នុងខាងលើនេះ ចៅហ្វាយស្រុកទាំងពីរស្រុកនេះ ប្រហែលមានគោរម្យងារដៀងគ្នាទេ តែអ្នកចម្លងមកខុសទេដឹង? ។ ២ តាមរៀងពិតត្រូវតែ ៨ ទេ ព្រោះចំនួនចៅហ្វាយស្រុកខាងស្ដាំ ស័ក្តិ ៦ ហ៊ូពាន់ មាន ៨ នាក់ ចៅហ្វាយស្រុកឆ្វេងក៏ត្រូវតែមានចំនួន ៨ នាក់ដែរ មិនមែនជា ៧ ដូចចំនួនខ្ញុំបូករួមនោះឡើយ ។

ស័ក្តិ ៧ ហ៊ូពាន់ ។ ចំណែកពលទេពក្តី នាយឃោសក្តី នាយសុភាក្តី នាយសន្ទ្រការក្តី សួស្តិ៍ក្រក្តី អស់កម្លោះសព្វពួកនេះក្តី អស់នាយតាំង ៥ នេះ ឈ្មោះចៅហ្វាយស័ក្តិ ១ ហ៊ូពាន់ អស់តាំងនេះសឹងទៀតចៅហ្វាយស្រុក ។

ឯចៅហ្វាយស្រុកស័ក្តិ ៤ ហ៊ូពាន់ក្តី ចៅហ្វាយស្រុកស័ក្តិ ៥ ហ៊ូពាន់ក្តី ជំទប់(១) សឹងឈ្មោះអកហ្មឺនស័ក្តិ ៦ ហ៊ូពាន់ ។ យោកក្បាត់ ក្រឡាបញ្ជី សូភា(២) សឹងឈ្មោះអកពាន់ ស័ក្តិ ៤ ហ៊ូពាន់ ។ ធម្មាពិករ ក្រឡាបញ្ជី សឹងឈ្មោះអកហ្លួង ស័ក្តិ ៤ ហ៊ូពាន់ ។ ចៅមឿងសឹងឈ្មោះចៅមឿង ស័ក្តិ ៤ ហ៊ូពាន់ ជំទប់ចៅមឿងឈ្មោះអកហ្លួង ស័ក្តិត្រឹង(៣) ។ ក្រឡាបញ្ជីសម្រាប់ចៅមឿងឈ្មោះចៅហ្លួង ស័ក្តិ ១ ហ៊ូពាន់ ។ ចៅបានឈ្មោះចៅបាន ស័ក្តិ ២ ហ៊ូពាន់ ជំទប់ចៅបានឈ្មោះចៅហ្លួងស័ក្តិត្រឹង ។

---

១ ជំទប់ៈ ក្នុងសម័យសព្វថ្ងៃមិនប្រើឲ្យជាជំទប់ខេត្ត, ចំណែកឯសម័យបុរាណទេ មានតែជំទប់ឃុំមាន ៣ ថ្នាក់ ជំទប់លេខ ១ ហៅថាជំទប់ភេជា, លេខ ២ ជំទប់សេនា, លេខ ៣ ជំទប់ភក្តី ។ ស្តាប់មើលគោរម្យងារជំទប់ គួរតែជាអ្នកមានយសស័ក្តិខ្ពង់ខ្ពស់គ្រាន់បើដែរ តែគួរការជំទប់ផ្លាស់មកជាចៅឡាត់ស្រុក, ក្លាយខេត្តទៅវិញ ជាអធិការស័ក្តិជំទប់ធ្លាក់មកនៅត្រឹមបំផុតតែជំទប់ឃុំ ។ ២ សូភាៈ ជាមន្ត្រីខាងក្រសួងតុលាការ ក្នុងសម័យសព្វថ្ងៃនេះត្រឡប់បានឡើងយសស័ក្តិខ្ពង់ខ្ពស់ស្មើនឹងចៅហ្វាយស្រុក - ខេត្តប៉ែកខាងរដ្ឋបាល ។ ៣ ពាក្យថាៈ “ ត្រឹង ” ប្រហែលជាពាក្យថៃទេដែលប្រែថា “ កន្ទះ, ពាក់កណ្តាល ” បានសេចក្តីថាអកហ្លួងមានសក្តិត្រឹមពាក់កណ្តាលរបស់ឡឿង ។

ចាស់ស្រុកឈ្មោះចៅហ្ញុនស័ក្តិ ១ ហ៊ូពាន់ ចម្បើនពលទេពក្តី នាយឃោយក្តី នាយស្ទូកាក្តី នាយសង្ឃការក្តី ស្មួក្រៅក្តី អស់ចម្លោះសព្វផ្ទុកក្តី នាយតាំង ៥ នេះ សឹងឈ្មោះចៅហ្ញុនស័ក្តិ ១ ហ៊ូពាន់ អស់តាំងនេះ សឹងឡើងចៅហ្វាយស្រុក ។

ឯចៅហ្វាយស្រុកស័ក្តិ ៧ ហ៊ូពាន់ក្តី ស័ក្តិ ៦ ហ៊ូពាន់ក្តី ជំទប់សឹងឈ្មោះជាអគពាន់ ស័ក្តិត្រឹមចៅហ្វាយ (ស្រុក) ។ យោកបត់ ក្រឡា-បញ្ជីសឹងឈ្មោះជាអគហ្ញុន ស័ក្តិ ២ ហ៊ូពាន់ ។ ធម្មាធិករក្រឡាបញ្ជី សឹងឈ្មោះជាចៅហ្ញុនស័ក្តិ ១ ហ៊ូពាន់ ។ ចៅមឿនឈ្មោះជាអគហ្មឺន ស័ក្តិ ២ ហ៊ូពាន់ ជំទប់ចៅមឿនឈ្មោះជាចៅមឿន ស័ក្តិត្រឹមចៅមឿន ។ ក្រឡាបញ្ជីសម្រាប់ចៅមឿនឈ្មោះជាចម្បើន សឹងស័ក្តិ ១ ហ៊ូពាន់ ។ ចៅបានឈ្មោះជាចៅបាន ស័ក្តិ ១ ហ៊ូពាន់ ជំទប់ចៅបានឈ្មោះជាចៅហ្ញុនស័ក្តិត្រឹម ។

ចាស់ស្រុកឈ្មោះជាចៅហ្ញុនស័ក្តិ ១ ហ៊ូពាន់ ចម្បើនពលទេពក្តី នាយឃោយក្តី នាយសុភាក្តី នាយសង្ឃការក្តី ស្មួក្រៅក្តី ចម្បើនអស់ចម្លោះសព្វផ្ទុកក្តី អស់នាយតាំង ៥ នេះ សឹងឈ្មោះជាចៅហ្ញុនស័ក្តិ ១

ហ៊ុតាន់ អស់តាំងនេះសឹងឡើងចៅហ្វាយស្រុក (១) (នេះសារស្នាច្បាប់ក្រម ចៅហ្វាយស្រុក អ្នកកញ្ញាធិកដវេជ្ជា ដើមឈ្មោះពេជ្រ (តាបមូន) ។ ហ៊ុនដិក

ចប់ច្បាប់ក្រមចៅហ្វាយស្រុកពីបុរាណតែប៉ុណ្ណេះ

---

* តាមទំនងនេះឃើញថា ចៅហ្វាយស្រុកមានអំណាចនឹងសក្តិយសខ្ពង់ខ្ពស់បំផុត នៅក្នុងខេត្តក្នុងស្រុករបស់ខ្លួន មិនដូចសម័យសព្វថ្ងៃនេះទេ ដែលមានការបែងចែកអំណាចនឹងមុខក្រសួងដាច់ដោយឡែកពីគ្នា ដូចជា ផ្នែកខាងតុលាការ, វេជ្ជបាល, សាសនា, ការសិក្សា ពឹងមានមុខក្រសួងនឹងអំណាចដាច់ដោយឡែកៗ ពីគ្នា ។ ក្នុងសម័យនោះទុកជាមានមុខក្រសួងដាច់ដោយឡែកពីគ្នាដែរ តែត្រូវឡើងទៅលើចៅហ្វាយស្រុកទាំងអស់ ។ ដូច្នេះទើបឃើញថា ចៅហ្វាយស្រុកជាន់នោះ ជាអ្នកសម្រេចកិច្ចការស្ទើរតែដាច់ស្រេចដោយខ្លួនឯងទាំងអស់ ទាំងផ្នែកខាងអាណាចក្រ ទាំងផ្នែកខាងពុទ្ធចក្រដែលនៅក្នុងស្រុករបស់ខ្លួន ។

វិធីរាប់ថ្ងៃ - ខែ - ឆ្នាំ - រដូវ

ព្រះគ្រូញាណសំវរ ញាណ - ឈឿន រៀបរៀងនិងផ្ដុំបទ

លេខថ្ងៃ (ពាក្យ ៧)

លេខ ១ លោកកំណត់ទុកថា　ជាថ្ងៃអាទិត្យជាក់ស្ពាន់
លេខ ២ លោកប្រាប់ឲ្យប្រកាន់　ទុកជាថ្ងៃចន្ទប្រាកដនៅ ។
លេខ ៣ លោកឲ្យស្គាល់ពាក្យពារ　ជាថ្ងៃអង្គារសេទតហៅ
លេខ ៤ លោកប្រាប់កុំសៅហ្មៅ　ចំណាំទុកនៅជាថ្ងៃពុធ ។
លេខ ៥ លោកត្រាទុកឥតខាស　ជាថ្ងៃព្រហស្បតិ៍ចាំឲ្យមុត
លេខ ៦ លោកស្ដីចំហុត　ជាថ្ងៃសុក្រសុខឥតឃ្លាតឃ្លា ។
ឯលេខ ៧ លោកសំណៅ　ទុកជាថ្ងៃសៅរ៍ចប់តក
បូករួមទាំងអស់លោកប្រាប់ថា　ជាមួយសប្តាហៈគប់គ្រាន់ ។
លេខនៃឈ្មោះថ្ងៃទាំងនេះ　បាត្រូវចេះកុំពុញព្រាន់
ដើម្បីនឹងប្រើតាមជំនាន់　ដែលប្រព្រឹត្តទាន់កាលសម័យ ។
ដូចសំបុត្រផ្ទះហោរារឿងណា　ដែលយើងត្រូវត្រាទុកឈ្មោះថ្ងៃ
និងឈ្មោះខែឆ្នាំត្រូវតែលៃ　យកលេខនោះនៃប្រើសុទ្ធសាធ ។
ផ្សេងសរសេរពាក្យថាថ្ងៃ　បន្ទាប់ត្រូវលៃគួរសមតាម (១)

---

(១) ធ្វើនៅថ្ងៃ ១ ៤+១ ឆ្នាំរកាសប្តស័ក ព. ស. ២៤៧៧ (ខាងកើត) ។
ធ្វើនៅថ្ងៃ ២ ៤+៣ ឆ្នាំរកាសប្តស័ក ព. ស. ២៤៧៧ (ខាងលោក) ។

ឲ្យយ៉ាងពិសេសល្អសមស្អាត នាងទ្រូងតាតបាចចុះលេងថ្ងៃ ។
លើក្រោមតាកបាចប្រាប់លេងប័ក្ស ខ្ញីត្រនោចជាក់សារសោរដៃ
បើជានាងខ្ញីគលិខិតថៃ ចុះលេងលើនែតាតបាចនោះ ។
បើជាចំណែកត្រនោចវិញ ក្រាលេះក្រោមមិញតាកបាចស្មោះ
នាងស្កាំតាកបាចឲ្យចុះបោះ សំគាល់សេងឈ្មោះនៃត្រូវប្រើ ។
គទៅលោតឲ្យដាក់ឈ្មោះឆ្នាំ សកកជប្រែចាំត្រូវចុះធ្វើ
នៅចុងបំផុតកុំរះរើ ដើម្បីស្រួលប្រែក្នុងសំបុត្រ ។
នេះជារបៀបបោកណា លោតបានថែងតាយ៉ោងចំហុត
ខុតសម្រាប់កម្ពុជបុត្រ ប្រែស្រួលបំផុតបំប្រួញខ្លី ។

(របស់លោក អៀង-ហ៊ុង)

លេខខែ

មិគសិរលេខ ១ ពុំព្រួយគិត   គលេខ ២ ពិតខែបុស្ស
ខែមាឃលេខ ៣ ឥតកង្វា.   ផល្គុនមាសា ត្រាលេខ ៤;
ខែចេត្របួលផ្កាតាមកំណត់   លេខ ៥ ប្រាកដនៅទីនិទ្ទួន
វិសាខលេខ ៦ ត្រូវសមសួន   ៧ ក្នុងក្បួនជួនខែជេស្ឋ;
អាសាឍចំណួលបួលវស្សា   បើលេខអស្តាបាត្រូវប៉ះ
គឺលេខ ៨ នោះឯងនេះ   ខែស្រាពណ៍គះនេះលេខ ៩;
លេខ ១០ ជាប់ជាខែភទ្របទ   ប្រាកដបើត្រាកត់តែតាមក្បួន
រដូវផ្កាកបិណ្ឌបុណ្យចាំមួន   ជុំខែរចិនយួនថៃដាប់ខែ;
អស្សុជ ១១ ចាត្រូវចាំ   ចំណាំទុកនៅកុំភ្លេចភ្លេ
កត្តិក ១២ ជាចុងគេ   ជួបចប់ជាខែ ១២ គត់;
លេខថ្ងៃលេខខែពីរបែបនេះ   កុមារត្រូវប៉ះចាំឲ្យស្ទាត់.
ចំរៀនចេះឆ្ញេញឲ្យគ្មានបទ   ទុកប្រើសំប្រុតកត់បញ្ជី ។

ខែពេញ—ខាត

ខែជប់ពីរតាមធម្មតា   សិងមិនដូចគ្នាទេណាពៅ.
ខែខ្លះមានថ្ងៃចំរូណាទៅ   សាមសិបខ្ទង់នៅមិនមានខ្វះ ។

ខែខ្វះមានថ្ងៃម្ភៃប្រាំបួន　　ចំនួននោះឯងជាខែខ្វះ
ប៉ុណ្ណេះណា កខែគជាយ៉ាងច្បាស់　　ចំនួនខែខ្វះប្រាំមួយខែ ៗ
ទីមួយដំបូងគឺមិគសិរ　　ជាគម្រប់ពីរមាឃមាសា
ផល់គម្រប់បីខែចេត្រា　　ផកបជេស្ឋាគម្រប់បួន ៗ
ទាល់តែខែស្រាពណ៍គ្រប់ជាប្រាំ　　អស្សុជផុតចាំឲ្យថែមជូន
ប្រាំមួយខែនេះថ្ងៃម្ភៃប្រាំបួន　　ប្រាំដូចោលជួនៗជាខែខ្វះ ៗ
ចំណែកខែគត់នោះវិញណា　　ប្រាំមួយមាសាគឺដូច្នេះ
កត្តិកជាមុនគេឯងនេះ　　តជាប់ពីនេះគឺខែបុស្ស ៗ
ផល្គុណវិសាខអាសាឍ្ហ　　ភទ្របទាក្រោយបង្អស់
ប្រាំមួយខែទៀតគត់លើសលស់　　អស់ខែទាំងនោះ ៣០ ថ្ងៃ ៗ
ឯខែដែលខ្វះនោះឯងគួរ　　កុមារផងគ្រប់កុំសង្ស័យ
ខ្វះទាំងនោះបកលស់សម័យ　　ខាងខ្នើតវិស័យឥតមានខ្វះ ៗ
ក្នុងខែមួយៗមានបក្សពីរ　　ខាងកេសរកឲ្យជាក់ច្បាស់
បក្សមួយព្រះពន្លឺស្រឡះ　　ហោលតាមពាក្យចាស់ហៅថាខ្នើតៗ
បក្សមួយព្រះពន្លឺថយស្ដើ　　អាប់ខ្ទូនកសិមិនឆាយឆើត
ខុសគ្នានឹងកាលនៅខាងខ្នើត　　ទើបបានជាគេហៅរនោច ៗ
ឆ្នាំមួយមានខែដប់ពីរគត់　　នៅនឹងកំណត់មិនខានគួប
ជួនណាលើកខែមួយឲ្យជួប　　ប៉ុណ្ណេះស្រេចស្រាបខែអាសាឍ ៗ

ឆ្នាំនោះមានខែថែមថ្មី លើសឆ្នាំជាថ្មីដោយបង់ឃ្លាត

លោកនិយមប្រើសំនួនជាតិ សមតាមក្បួនខ្នាតបញ្ចប់ហោរ[១] ។

វិធីរាប់ឆ្នាំ

ឧកញ៉ាសុត្តន្តប្រីជា (ឥន្ទ)

វិធីរាប់ឆ្នាំតាំងច្បាប់ ទាំងតែរដណ្ដប់នោះណាទៅ

ឆ្នាំជូតកណ្ដុរជាដើមទៅ ឆ្នាំឆ្លូវនាមគោសក៏ពេជ ។

ឆ្នាំខាលនាមខ្លាខ្លាំងឥតមោះ ឆ្នាំថោះទន្សាយសមរូបលាជ

ឆ្នាំរោងរោងនាមនាគពេជ ម្សាញ់ឯងតាមនាមពស់វែង ។

មមីបានទីប្រាំពីរគត់ សេះតាមនាមសេះជាសត្វឯក

មមែពពែឥតមានប្លែក ឆ្នាំវកអតិរេកនាមវានរ ។

គរកកប់មកឆ្នាំរកា សញ្ញានាមមាន់ថែបរ

ឆ្នាំចសុនខនាមករណ៍ គឺសុនខក្ដែជង្ហា ។

ឆ្នាំកុរនាមជ្រូកលោកបញ្ចប់ ចាំគិតរដណ្ដប់ដោយគណនា

ហៅពួកកុមារទាំងអស់គ្នា ចូរចាំសព្វហ័ណាក្មេងអើយ ។

---

១ បើលើកខែអាសាឍពីរដងប្រើយ៉ាងនេះ គឺបឋមាសាឍៈ ថ្ងៃ + ៨ ឆ្នាំ... ។ ទុតិយាសាឍៈ ថ្ងៃ + ៨ ឆ្នាំ... ។

វេជ្ជទាំង ៣

កូនចៅមួយៗវេជ្ជថៃ ណាកុមារកុមារា
ឯវេជ្ជបីតែងចប់ចាំ មួយហោមន្តពេលនោះ ។
គ្រាក្ដៅលោកហៅថាគិម្ហន្ត លុះភ្លៀងជោរផង់សេព្វនា
វេជ្ជមួយមានថៃធាតុខបត្ត ចាំងចប់ដូចគ្នាជាដប់ពីរ ។
មួយទៀតកត្តិកធ្លាក់ផល្គុន ត្រជាក់លើសលន់នៅសព្វទី
ពេលនោះហៅឈ្មោះតាមបុរាណ សាទៀមជាកផង់ហេមន្តា ។
វេជ្ជទីពីរជំណានោះ សឹងបួនខែស្មោះតៗគ្នា
មួយពេលផល្គុនដកបគ្រា អាសាឍមាសាពេញបូណ៌មី ។
វេជ្ជនោះឯងលោកជាំទមុន ហៅថាគិម្ហន្តព្រោះក្ដៅផង
គ្មីពេលបរនាវិញទី ជាវេជ្ជថ្ងៃសេព្វនា ។
បើដឹងមានថ្ងៃបួនខួបកំណត់ កត្តិកចប់ចុងបុនវស្សា
ក្រែមថ្ងៃពេញបូណ៌មីស៊ាំរឹក ជួបជុំគ្នាវិញជាពប ។
ហៅកើយហៅខ្ចាំឲ្យចប់ ធាតុពុញចប់បាតសភាព
ទំនងពេលនេះតជាប តេញជាពាក្យគាព្យអ្នកប្រាជ្ញមុន ។
លេខថ្ងៃខែឆ្នាំចាំឲ្យស្ទាត់ កុំឲ្យភ្លាំងភ្លាត់ទុកជាធន
ទាំងវេជ្ជបីកុំភ័ន្ត ក្រៃនឹកឲ្យទាន់ផងបងអើយ ។

(ចប់)

យុនសុវត្ថិវង្ស យូ-អ៊ុន រៀបរៀង

(តទៅ)

លក្ខណៈ, រស, បច្ចុបដ្ឋាន, បទដ្ឋានរបស់មិច្ឆាទិដ្ឋិ

មិច្ឆាទិដ្ឋិនេះ មានអ្វីជាលក្ខណៈ អ្វីជារស (កិច្ច) អ្វីជាបច្ចុបដ្ឋាន (សេចក្តីប្រាកដឬផល) អ្វីជាបទដ្ឋាន (អាសន្នហេតុឬទីទៃ)? ។

មិច្ឆាទិដ្ឋិនេះ មានការកាន់ខុសដោយគ្មានឧបាយមិនប្រាជ្ញាជាលក្ខណៈ, មានកិច្ចរវល់តែការរក្សាប្រកាន់ស្អិតតាមគំនិតដែលខ្លួនយល់ឃើញខុសជាកិច្ច, មានការជំពប់ចិត្តបំពោះទៅរកខុសជាផល; ធម៌ ៣ យ៉ាងគឺ ភាពជាអ្នកមិនប្រាថ្នាឲ្យចួបប្រទះនឹងអ្នកមានសីលមានធម៌សប្បុរស ១ ភាពជាអ្នកមិនប្រាថ្នានឹងស្តាប់ធម៌របស់សប្បុរស ១ ភាពជាអ្នកកំណាញ់ទ្រព្យមិនមានសទ្ធាជ្រះថ្លាក្នុងព្រះរតនត្រ័យ ១ ទាំង ៣ នេះជាបទដ្ឋានគឺជាអាសន្នហេតុឬទីទៃរបស់មិច្ឆាទិដ្ឋិ ព្រោះមិច្ឆាទិដ្ឋិនេះកាលបើមានធម៌ទាំង ៣ នេះ ទើបកើតឡើង ឬ តាំងនៅបាន បើមិនមានទេ ក៏តាំងនៅមិនបានវិញ, ប្រៀបដូចក្រាលការល្អិតទាំងឡាយដែលតាំងនៅបានព្រោះអាស្រ័យផែនដីជាទីទ្រទ្រង់ឯង (១) ។ មែនពិត មិច្ឆាទិដ្ឋិរមែងមានធម៌ទាំង ៣ ប្រការ មានភាពជាអ្នកមិនប្រាថ្នាឲ្យចួបនឹងពួកសប្បុរសជាដើមនោះឯងជាកម្លាំង ដើម្បីទប់ទល់ឲ្យរឹងជាប់នៅជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ

១ សេចក្តីដែលសំដែងមកនេះ ដកយកក្នុងគម្ពីរវិសុទ្ធិមគ្គភាគ ៣ ត្រង់ទន្ទឹមទ្វេស ។

ដកចេញ, ដូចសញ្ជ័យបរិព្វាជក, កាលដែលឧបតិស្សនិងកោលិតបរិ-ព្វាជកជាបរិស័ទខ្លួន ចូលមកអញ្ជើញឲ្យចូលទៅគាល់ព្រះសម្ពុទ្ធឯវេឡុវ័ន. មិនព្រមទៅសោះ ត្រឡប់ជាសួរថា "ក្នុងលោកនេះ មនុស្សល្ងង់និងមនុស្សជាអ្នកប្រាជ្ញណាច្រើនជាងណា?" បរិព្វាជកទាំង ២ នាក់តបថា "មនុស្សល្ងង់ច្រើន, ឯអ្នកប្រាជ្ញតិចពេកណាស់" សញ្ជ័យបរិព្វាជកពោលថា "បើដូច្នោះខ្ញុំយកតែខាងច្រើន, ជនទាំងឡាយល្ងង់ៗចូលមកក្នុងសំណាក់ខ្ញុំ ជនទាំងឡាយជាអ្នកប្រាជ្ញៗចូលទៅរកព្រះសម្ពុទ្ធចុះ" ។ មួយទៀតដូចកាលមិគារសេដ្ឋីដែលជាពុកក្មេកនាងវិសាខា, សូម្បីព្រះសម្ពុទ្ធទ្រង់យាងចូលដល់ក្នុងផ្ទះខ្លួនហើយ ក៏មិនពេញមកអង្គុយជិត ស្តាប់ធម៌របស់ព្រះអង្គដោយចូលចិត្តឡើយ ។ រឿងនេះមានសំដែងរឿងមិគារ-សេដ្ឋីនោះ ទុកក្នុងរឿងនេះដោយសង្ខេប ស្រង់យកចំពោះតែសេចក្តីដែលទាក់ទងនឹងប្រយោជន៍នេះមកពណ៌នា ដើម្បីជាគ្រឿងប្រដាប់ប្រាជ្ញនៃសាធុជនដូចសេចក្តីតទៅនេះ ៖

រឿងមិគារសេដ្ឋី (១)

សេចក្តីដំណាលថា នាងវិសាខាជាធីតារបស់ធនញ្ជយសេដ្ឋី និងនាងសុមនទេវីនៅក្នុងក្រុងសាកេត ក្នុងដែនអង្គៈ បានទៅជាភរិយារបស់បុណ្ណវឌ្ឍនកុមារ ដែលជាកូននៃមិគារសេដ្ឋី ក្នុងក្រុងសាវត្ថី ។ មិគារ-

១ រឿងនេះនៅក្នុងរឿងវិសាខាក្នុងគម្ពីរធម្មបទដ្ឋកថាភាគ ៣ ត្រង់បុប្ផវគ្គ ។

សេដ្ឋីកាលធ្វើអាវាហមង្គលឲ្យបុណ្ណវឌ្ឍនៈ ដណ្ដឹងនាងវិសាខាកូនស្រីសាកេតរួចហើយ ក៏នាំនាងវិសាខាមកកាន់ផ្ទះរបស់ខ្លួនឯងក្រុងសាវត្ថី បានអញ្ជើញពួកអចេលកៈទាំង ៥ រយ នាក់មកជប់លៀង ហើយផ្ញើដំណឹងទៅឲ្យនាងវិសាខាថា "ចូរនាងមកថ្វាយបង្គំព្រះអរហន្ត" ។ នាងវិសាខាស្មានថាជាព្រះអរហន្តមែន លុះមកដល់ឃើញសុទ្ធតែជាអ្នកអាក្រាតកាយ ក៏បន្ទោសសេដ្ឋីរួចចូលទៅឯលំនៅរបស់ខ្លួនវិញ ។ ពួកអចេលកៈឃើញដូច្នោះ ក៏បន្ទោសសេដ្ឋីថា "អ្នករកស្រីដទៃមិនបានឬ? បានជាទៅយកស្រីមហាកាឡកណ្ណីជាសាវិការបស់សមណគោតមមកឲ្យចូលផ្ទះនេះ សូមអ្នកបណ្ដេញវាឲ្យដើរចេញអំពីផ្ទះនេះទៅ" សេដ្ឋីមិនហ៊ានដេញ ត្រឡប់ជាប្រាប់ទៅវិញថា "លោកម្ចាស់គ្រប់អង្គ ចូរនៅស្ងៀមសិនចុះ" ។ ក្រោយពីនោះមក សេដ្ឋីក៏កំពុងតែបរិភោគក្រយាហារក្នុងពេលព្រឹក មានព្រះថេរៈ ១ រូបនិមន្តចូលទៅបិណ្ឌបាត សេដ្ឋីឃើញហើយតែធ្វើជាមិនឃើញ បែរអង្គុយឈោកបរិភោគតែម្យ៉ាង ចួនជាវេលានោះនាងវិសាខាក៏កំពុងតែអង្គុយបក់ឲ្យសេដ្ឋី ទ្រាំអត់នៅស្ងៀមមិនបានទើបទូលព្រះថេរៈថា "សូមលោកម្ចាស់និមន្តទៅប្រោសសត្វខាងមុខចុះ ដ្បិតឪពុកក្មេកខ្ញុំព្រះករុណា លោកតែស៊ីតែអាហារចាស់[1] ទេ" ។ ក្នុងដំណើរនេះពួកនិគន្ថបានញុះសេដ្ឋីឲ្យបណ្ដេញនាងចេញអំពីផ្ទះម្ដងទៀត តែសេដ្ឋីទ្រាំអត់បាន ។ សំដីនាង

១ សំដៅដល់កុសលបុណ្យដែលធ្វើទុកពីជាតិមុន ។

វិសាខាដែលស្ដីឲ្យឪពុកក្មេកជាទី២លើកនេះ បណ្ដាលឲ្យឪពុកក្មេកទៅប្ដឹងផ្ដល់ដល់កុដុម្ពិក:ទាំង ៨ នាក់(១) ឲ្យជំនុំជំរះ តែចាប់ទោសនាងវិសាខាមិនបានក៏ត្រឡប់ជាសុំខមាទោសនឹងនាងវិញ ព្រមទាំងឲ្យគេបើកឱកាសឲ្យនាងវិសាខានិមន្ដព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធមកធ្វើបុណ្យធ្វើទានក្នុងផ្ទះតាមចិត្ត ។ នាងវិសាខាគាល់បានគាប់ហើយក៏ប្រើប្រាស់ឲ្យទៅនិមន្តព្រះទសពលមក ក្នុងវេលាព្រឹកមួយ ។ ចំណែកពួកសមណ:អាក្រាតកាយ ល្ប:ឮថាព្រះសម្ពុទ្ធនិមន្តមកផ្ទះសេដ្ឋី ក៏នាំគ្នាទៅអង្គុយចាំព័ទ្ធជុំវិញផ្ទះ ។ នាងវិសាខាបាត់ផ្ចិតផ្ចង់គ្រឿងសក្ការ:ចាត់ពួកជាមួយព្រះទសពលរួចហើយ ជូនដំណឹងទៅអញ្ជើញឪពុកក្មេកថា "សូមលោកឪពុកអញ្ជើញមកអង្គាសបង្ហាញប្រោះព្រះសាស្ដា" ។ សេដ្ឋីមានប្រាថ្នានឹងមកតាមពាក្យកូនប្រសាស្រី តែពួកអាជីវកយាគកមិនឲ្យមកទេ បង្វែរដំណាក់តបទៅវិញថា "ប្អូនកូនស្រីនាងអង្គាសខ្លួនឯងចុះទៅចុះ" ។ នាងវិសាខាអង្គាសខ្លួនឯង សុះរួចស្រេចកត្តកិច្ចហើយ បានឲ្យដំណឹងទៅម្ដងទៀតថា "សូមលោកឪពុកអញ្ជើញមកស្ដាប់ធម៌" ។ គ្រានោះសេដ្ឋីក្រោកដើរចេញពីលំទៅ ប្រឹងមិនទៅស្ដាប់ធម៌ ពួកអចេលកបានឃាត់ថា "បើអញ្ជើញទៅស្ដាប់ក៏អញ្ជើញចុះ ប៉ុន្តែត្រូវអង្គុយខាងក្រៅរនាំង ។ វេលានោះ ព្រះសាស្ដាទ្រង់តាំងផ្ដើមអនុបុព្វីកថា សំដែងធម៌ឲ្យជួបជា

---

១ កាលធនញ្ជយសេដ្ឋីបញ្ជូនកូនស្រី ... កុដុម្ពិក: ៨ នេះ រើលការខុសត្រូវកូនស្រីដំនួសខ្លួន ។

គេចាប់អង្រួនដើមព្រឹក្សធំផង ទ្រង់ឲ្យផាយហារមេឃបង្អុរចុះឡើងភ្លៀងពីតមក-ផងដែរ ។ កាលព្រះសាស្ដាកំពុងសំដែងធម៌ត្រឡប់មានជំណើរនៅឡើងនៅខាងមុខមិនដាច់ មិគារសេដ្ឋីក៏លោតែដំកល់ស៊ប់ក្នុងសោតាបត្តិផលដ៏ប្រដាប់ដោយន័យ ១ ពាន់ ជាអ្នកមិនសង្ស័យក្នុងព្រះត្រ័យរតន៍ ទើបបើកជាយកំពន់មកផ្ទាល់ដោះនាងវិសាខា ហើយទុកនាងជាមាតា ។ តាំងដើមអំពីថ្ងៃនោះមក គេហៅនាងវិសាខាថា មិគារមាតា ។ មិគារសេដ្ឋីលុះលែងបៀតដោះនាងវិសាខាហើយ នៅក្រាបទៀបព្រះបាទព្រះសម្ពុទ្ធ ហើយប្រឹបព្រះបាទាដោយដៃផង ថ្នក់ព្រះបាទាដោយមាត់ផង រួចប្រកាសឈ្មោះខ្លួនថ្វាយព្រះទសពលថា " ខ្ញុំព្រះអង្គឈ្មោះមិគារសេដ្ឋី " ក្រាបទូលថា " ព្រះអង្គ ! ខ្ញុំព្រះអង្គមិនដឹងថាធ្វើទានក្នុងក្រុមព្រះអង្គបានផលប្រពៃថ្លៃពេះទេ, ទើបតែវេលានេះបានដឹង ព្រោះអាស្រ័យកូនប្រសាស្រី, ខ្ញុំជាបុគ្គលរួចចាកអបាយទុក្ខទាំងពួងហើយ, កូនប្រសាស្រីដែលមកកាន់ផ្ទះខ្ញុំនេះ ឈ្មោះថាយកទាំងសេចក្ដីចំរើន យកទាំងប្រយោជន៍ យកទាំងសេចក្ដីសុខមកឲ្យខ្ញុំផង ។

សោហំ អជ្ជ បជានាមិ យត្ថ ទិន្នំ មហប្ផលំ
អត្ថាយ វត មេ ភទ្ទា សុណិសា ឃរមាគតា

ទេយ្យទានដែលគេថ្វាយក្នុងសាសនាឯណា ជាទានមានផលច្រើន,

ខ្ញុំព្រះអង្គទើបនឹងដឹងច្បាស់នូវសាសនានោះក្នុងថ្ងៃនេះ, កូនប្រុសស្រី និងចៅប្រុសស្រីញាតិ មកកាន់ផ្ទះខ្ញុំនឹងឲ្យសេចក្ដីជំរាបដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ ។

លើករឿងធៀបនឹងធម៌

រឿងដែលដំណាលមកនេះ សាធុជនគប្បីប្រៀបថា ត្រង់មិគារ-សេដ្ឋីឃាត់នាងវិសាខាមិនឲ្យនិមន្តព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ពួកអចេលកៈញុះសេដ្ឋីឲ្យបណ្ដេញនាងវិសាខាអំពីផ្ទះចេញក្ដី នេះត្រូវត្រង់បទដ្ឋានទី ១ គឺភាពជាអ្នកមិនចង់ជួបនឹងពួកសប្បុរស, ត្រង់ពួកអចេលកៈឃាត់មិនឲ្យសេដ្ឋីស្ដាប់ធម៌ នេះត្រូវត្រង់បទដ្ឋានទី ២ គឺភាពជាអ្នកមិនចង់ស្ដាប់ធម៌ពួកសប្បុរស, ត្រង់សេដ្ឋីមិនបានយកបាយទៅដាក់បាត្រព្រះថេរៈ១រូប ដែលនិមន្តចូលមកបិណ្ឌបាត នេះត្រូវត្រង់បទដ្ឋានទី ៣ គឺភាពជាអ្នកកំណាញ់ទ្រព្យមិនមានសទ្ធាក្នុងព្រះរតនត្រ័យ ។

កំណើតមិច្ឆាទិដ្ឋិ

មិច្ឆាទិដ្ឋិ កើតឡើងដោយហេតុប៉ុន្មានយ៉ាង? គឺអ្វីខ្លះ? ។ មិច្ឆាទិដ្ឋិ កើតឡើងដោយហេតុ ២[១] យ៉ាង គឺ:

---

១ ស្រង់ពីគម្ពីរ ទុកនិបាត, អង្គុត្តរនិកាយ ផលេ ទ្វេ ភិក្ខវេ ទ្វេ បច្ចយា មិច្ឆាទិដ្ឋិយា ឧប្បាទាយ "ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយបច្ច័យ ២ ប្រការនេះឯងឲ្យមិច្ឆាទិដ្ឋិកើតឡើងបាន" ។

៣- បរតោ ឃោសោ ស្តាប់អសទ្ធម្មកថាអំពីបុគ្គលដទៃ

២- អយោនិសោមនសិការោ មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្តដោយឧបាយប្រាជ្ញា

អធិប្បាយ

១- ស្តាប់អសទ្ធម្មកថា អំពីបុគ្គលដទៃ, ពាក្យថា អសទ្ធម្មកថា ប្រែថា "កថាជាអសទ្ធម្ម គឺពាក្យមិនមែនធម៌គាថរបស់ពួកសប្បុរស, ពាក្យថា "បុគ្គលដទៃ" ក្នុងទីនេះ សំដៅយកពួកមនុស្សអសប្បុរស ដែលជាអ្នកនិយាយអសទ្ធម្មកថា ៗ មែនពិត មនុស្សអសប្បុរសរមែងមិននិយាយធម៌គាថដែលមានខ្លឹមសារផ្ដល់ខ្លួនដល់បុគ្គលដទៃទេ និយាយតែពាក្យដែលនាំឲ្យខូចប្រយោជន៍ក្នុងលោកនេះ និងលោកខាងមុខ គឺ តែងនិយាយដឹកនាំពួកជនមិនឲ្យជឿកម្មនិងផលរបស់កម្ម, មិនឲ្យជឿហេតុដែលគួរជឿ, មិនឲ្យខ្លាចបាបមិនឲ្យខ្ពើមអំពើទុច្ចរិត, មិនឲ្យកក់ស្មុកខ្លាចបាប មិនឲ្យរអាចិត្តចំពោះអំពើទុច្ចរិត, មិនឲ្យខំស្វាហាប់រៀនសូត្រ, មិនឲ្យមានសេចក្ដីព្យាយាមក្នុងកុសលធម៌, មិនឲ្យមានស្មារតីសេចក្ដីរឭកត្រូវ មិនឲ្យមានប្រាជ្ញាការពិចារណាក្នុងផ្លូវលោកផ្លូវធម៌ និយាយដឹកនាំពួកជនឲ្យមានតែមានៈសេចក្ដីប្រាថ្នាច្រើន, មិនឲ្យមានសន្តោសតាមមានតាមបាន, មិនឲ្យស្ងាត់កាយស្ងាត់ចិត្ត, មិនឲ្យរក្សាសីល ជាដើម ។ **(តទៅ)**

និក្ខេបបរិយាយ

ព្រះគ្រូមហាបញ្ញា ឆាយ-ស៊ិន ក្រុមជំនុំព្រះត្រៃបិដក

រៀបរៀង

ឧបត្ថ សុគតស្ស

មាតាបេត្តិកំ ជន្តុំ ការុលោដ្ឋាបថាយិនំ
សណ្ហំ សចិលសម្ពាសំ មេត្តុណោយ្យព្យាបាយិនំ
មច្ចេវិធយេ យុត្តំ សព្វំ គោចាកិកុំ ធរំ
តំ វេ នេភ តាវត្ថិសា អាបាតុ សព្ឫវេសោ ឥតិៗ

សម្តេចព្រះភគវាព្រះអង្គជាសាស្តាឯកនៃសត្វលោក ទ្រង់ប្រកបដោយមហាករុណាចំពោះពួកវេនេយ្យសត្វ មានព្រះប្រាជ្ញាទីពឹងបម្រុងប្រជានិករឲ្យបានផលត្រៃយោគកែសេចក្តីសុខសន្តាន្ត តាមគួរដល់ឋានឧបនិស្ស័យដែលខ្លួនបានប្រព្រឹត្តទៅ ដោយទេសនាបរិយាយមានប្រការជាអនេក ៗ ការទេសនាប្រដៅវេនេយ្យសត្វជាកិច្ចដែលព្រះអង្គបានបំពេញគ្រប់៤៥ ព្រះវស្សា តាំងអំពីកាលត្រាស់ដឹងបរមាភិសេកសម្មាសម្ពោធិញ្ញាណហូតមកដល់អវសានកាលនៃបរិនិព្វានសម័យ ទ្រង់មានព្រះហឫទ័យដ៏ពេញទៅដោយមហាករុណា ដែលជាហេតុមិនឲ្យព្រះអង្គធុញទ្រាន់ ក្នុងការខ្វាយខ្វល់រៀនប្រដៅពួកសត្វដែលកិលេសរួបរឹតមន្ទិលចិត្តនៅតែវង្វេងទៅតាមធម្មតា មូលធម៌ដែលព្រះអង្គសំដែងទុកមកនោះមាន

១- បរតោ ឃោសោ ស្តាប់អសទ្ធម្មកថាអំពីបុគ្គលដទៃ

២- អយោនិសោ មនសិការោ មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្តដោយឧបាយប្រាជ្ញា

អធិប្បាយ

១- ស្តាប់អសទ្ធម្មកថា អំពីបុគ្គលដទៃ, ពាក្យថា អសទ្ធម្មកថា ប្រែថា "កថាជាអសទ្ធម្ម គឺពាក្យមិនមែនធម៌ពោធិរបស់ពួកសប្បុរស, ពាក្យថា "បុគ្គលដទៃ" ក្នុងទីនេះ សំដៅយកពួកមនុស្សអសប្បុរស ដែលជាអ្នកនិយាយអសទ្ធម្មកថា ។ មែនពិត មនុស្សអសប្បុរសរមែងមិននិយាយធម៌ពោធិដែលមានខ្លឹមសារដល់ខ្លួនអំពីបុគ្គលដទៃទេ និយាយតែពាក្យដែលនាំឲ្យខូចប្រយោជន៍ក្នុងលោកនេះ និងលោកខាងមុខ គឺ តែងនិយាយដឹកនាំពួកជនមិនឲ្យជឿកម្មនិងផលរបស់កម្ម, មិនឲ្យជឿហេតុដែលគួរជឿ, មិនឲ្យខ្លាចបាបមិនឲ្យខ្ពើមអំពើទុច្ចរិត, មិនឲ្យកក់ស្លុតខ្លាចបាប មិនឲ្យគោរពចិត្តចំពោះអំពើសុចរិត, មិនឲ្យខំស្វាហាប់រៀនសូត្រ, មិនឲ្យមានសេចក្តីព្យាយាមក្នុងកុសលធម៌, មិនឲ្យមានស្មារតីសេចក្តីរឭកត្រូវ មិនឲ្យមានប្រាជ្ញាការដឹងសព្វក្នុងលោកុត្តរធម៌ និយាយដឹកនាំពួកជនឲ្យមានតែមានសេចក្តីប្រាថ្នាច្រើន, មិនឲ្យមានសន្តោសតាមមានតាមបាន, មិនឲ្យស្ងាត់កាយស្ងាត់ចិត្ត, មិនឲ្យរក្សាសីល ជាដើម ។ (តទៅ)

សេចក្តីបរិយាយ

ព្រះគ្រូមហាបទុម មាឃ ស៊ុន ក្រុមជំនុំព្រះត្រៃបិដក

រៀបរៀង

ជយត្តុ សុគតស្ស

មាតាបេត្តិភរំ ជន្តុំ　　កុលេជេដ្ឋាបចាយិនំ
សណ្ហំ សខិលសម្ភាសំ　បេសុណេយ្យប្បហាយិនំ
មច្ឆេរវិនយេ យុត្តំ　　សច្ចំ កោធាភិភុំ នរំ
តំ វេ ទេវា តាវតិំសា　អាហុ សប្បុរិសោ ឥតិ ៗ

សម្តេចព្រះភគវាព្រះអង្គជាសាស្តាឯកនៃសត្វលោក ទ្រង់ប្រកបដោយមហាករុណាចំពោះពួកវេនេយ្យសត្វ មានប្រាថ្នានឹងចម្លងប្រជានិករឲ្យបានផុតពីក្រយ ពោលគឺសេចក្តីសុខសម្រាន្ត តាមគួរដល់ឧបនិស្ស័យដែលនឹងប្រព្រឹត្តទៅ ដោយទេសនាបរិយាយមានប្រការជាអនេក ៗ ការទេសនាប្រោសវេនេយ្យសត្វជាកិច្ចដែលព្រះអង្គបានបំពេញគ្រប់ ៤៥ ព្រះវស្សា តាំងអំពីកាលត្រាស់ដឹងបរមាភិសេកសម្មាសម្ពោធិញ្ញាណ រហូតមកដល់អវសានកាលនៃបរិនិព្វានសម័យ ទ្រង់មានព្រះហឫទ័យពេញទៅដោយមហាករុណា ដែលជាហេតុមិនឲ្យព្រះអង្គធុញទ្រាន់ ក្នុងការទូន្មានប្រៀនប្រដៅពួកសត្វដែលកិលេសរួបរឹតមន្ទិលឲ្យរលស់ទៅតាមកម្មៈមូលដ្ឋានដែលព្រះអង្គសំដែងទុកមកនោះមាន

ខំរៀបចំតែងប្រព្រឹត្តទៅតាមការប្រែប្រួលរបស់សត្វ ទាំងកាលសម័យ ព្រះធម៌ទេសនាដែលព្រះអង្គទ្រង់សំដែងហើយ អ្នកមានប្រាជ្ញាគប្បីឃើញ បានថាជាសុភាសិតធម៌ទាំងជានិយ្យានិកធម៌ពិត ។ អ្នកដែលបានស្ដាប់ ហើយក៏រមែងអនុវត្តទៅតាមហេតុ ដែលនាំមកនូវប្រយោជន៍ដ៏ធំទូលាយ គោលគឺប្រយោជន៍បច្ចុប្បន្ន, ប្រយោជន៍ក្នុងបរលោក និងប្រយោជន៍យ៉ាងឧត្តម គឺព្រះនិព្វានដែលជាឯកន្តបរមសុខ; ក្នុងទីនេះ សូមលើកយកបរិយាយអនុសាសនីពាក្យប្រដៅនៃព្រះបរមសាស្ដាចារ្យ ដែលមាននាមថា ឥន្ទវត្ត [1] ដើម្បីជាប្រយោជន៍ដល់ពុទ្ធមាមកបុគ្គលទាំងឡាយ ក្នុងការញុំាងធម្មប្បដិបត្តិដែលនៅមិនទាន់កើតឲ្យកើតឡើងបាន ខំញុំាងធម្មប្បដិបត្តិដែលកើតមានហើយឲ្យរឹតតែបរិបូណ៌ចំរើនកើនឡើងទៀត; ឥន្ទវត្តនោះមាន ៧ ប្រការ គប្បីជ្រាបតាមន័យដែលរៀបរៀងជាគោលឧទ្ទេសបទដោយលំដាប់ដូចតទៅនេះ :

១ – មាតាបេត្តិភរណៈ [2]

''ការចិញ្ចឹមមាតាបិតា,,

សូមរៀបរាប់អំពីពាក្យថា មាតាបិតាជាមុនសិន: ស្រីអ្នកញុំាងបុត្រឲ្យកើតឈ្មោះថា ជននី, បុរសអ្នកញុំាងបុត្រឲ្យកើតឈ្មោះថា ជនកៈ;

---

១ ក្នុងច្បាប់ខ្លះលោកឲ្យឈ្មោះថា វត្តបទ ក៏មាន ។ ២ ក្នុងគាថាដែលលើកយកពោលទុកខាងដើម លោកសំដែងតែ មាតុបដ្ឋាន, ប៉ុន្តែសូមដាក់សម្រួលទៅជាមាតាបិតុបដ្ឋានវិញ គ្រប់មាតិកាតទៅ ដើម្បីស្រួលការអធិប្បាយ ។

ជននីនិងជនកៈ ទាំងពីរនេះហៅថាមាតាបិតា ជាអ្នកទ្រទ្រង់គុណដ៏ធំ កូនចៅបុត្តធីតា: ពួកជនដែលបានអត្តភាពមកក្នុងលោក ឈ្មោះថាមាន មាតាបិតាជាដែនកើត ដោយហេតុថា: ជាអ្នកឲ្យកំណើតគឺជីវិត, រីមែង បរិភោគលោហិតនៃមាតាតាំងពីអំពីកាលចុះចាប់បដិសន្ធិ ទាំងអាហារ: ដែលចំរើនឡើងក៏ត្រូវអាស្រ័យបាចណាមនៃមាតា ហេតុដល់វេលា ដែលប្រសូតចេញចាកគភ៌: គឺ:ដែលមាតាត្រូវបំរុងថ្នាក់ថ្នមដោយការ ជំលួនោះ គឺមាតាបន្ទុះចេញនូវលោហិតដ៏សថ្លាជាអាហារបរិភោគទាំង យប់ទាំងថ្ងៃពុំមានស្រាកស្រាន្ត, តែងចាំថែទាំព្យាបាលគ្រប់សារិយាបថ ទាំង ៤ ឲ្យបានប្រព្រឹត្តទៅស្រួលដោយសេចក្ដីសុខក្សេមក្សាន្ត, ដរាប ទាល់តែបុត្តធីតានោះមានវ័យចំរើនធំឡើង ឆ្លងផុតកាលទំនុកបំរុងជាទិច្ច ការដែលមាតាទទួលភារៈដ៏ធ្ងន់យ៉ាងនេះ ក៏ព្រោះទឹកចិត្តរបស់លោក ប្រកបដោយសេចក្ដីស្រឡាញ់ មិនអាចនឹងកាត់ចិត្តឲ្យដាច់ស្រឡះ ឬ នឹងលះបង់បាន ។ ចំណែកបិតាសោត កាលមាតាធ្វើសេចក្ដីបរិហារ អស់កាលយូរដូច្នេះហើយ ក៏ត្រូវតាំងចិត្តទទួលភារៈដ៏ធ្ងន់ដូចគ្នា គឺត្រូវ ស្វែងរកគ្រឿងបរិភោគ និងទ្រព្យសម្បត្តិមកជាគ្រឿងចាត់ចែង ដើម្បី ឧបត្ថម្ភបំរុងដល់មាតានិងបុត្តធីតាឲ្យបានទទួលសេចក្ដីសុខ, យកចិត្តឈឺ ឆ្អាលរក្សាកិច្ចការផ្សេងៗ . រាំងសេចក្ដីភ័យចាប់អន្តរាយទាំងខាងក្នុងនិង ខាងក្រៅមិនឲ្យមាតាកាសអព្យាស្រ័យ ដើម្បីនឹងបានធ្វើកិច្ចបរិហារបុត្ត

ធីតាដោយល្អ ទាំងនេះក៏ព្រោះសេចក្ដីស្រឡាញ់បុត្តធីតាជាចំណែកដ៏ដូច
គ្នា ហេតុនេះមាតាបិតាទើបឈ្មោះថាជាអ្នកមានឧបការដ៏ធំ ទំនើរកវត្ថុ
ឯណាមកប្រៀបផ្ទឹមពុំបាន ព្រោះត្រូវថែរក្សាបីបាច់តាំងតែពីកាលនៅក្នុង
គភ៌រហូតប្រសូតចេញមកពីគភ៌ ក៏នៅតែបំរុងរក្សាទៀតដរាបដល់តែបុត្តធី-
តាតាំងគ្រងខ្លួន ដោយស្របការពារក្នុងផ្ទះសម្បែងបាន ។ កំឡាំងកាយ
កំឡាំងទ្រព្យនិងកំឡាំងនិងចិត្តរបស់ខ្លួន ទៅវិញប៉ុណ្ណឹងខំទុកបំរុងបានគ្រប់ព្រម
ណាក៏ចេះតែស្ដាយទៅបុត្តធីតាទាំងអស់ត្រឹមណោះ ៗ បើពោលចំពោះ
គុណធម៌ដែលជាចំណែកនាទីរបស់មាតាបិតាគប្បីធ្វើទុកបំរុងដល់បុត្តធីតា
នោះ លោកពោលទុកដោយសង្ខេបត្រឹម ៥ ស្ថានគឺ ១- បាបា និវារេន្តិ
រមែងហាមឃាត់មិនឲ្យធ្វើសេចក្ដីអាក្រក់ ឯបុត្តធីតាដែលល្អរមែងមិន
ធ្វើឲ្យមាតាបិតាលំបាកចិត្តព្រោះខ្លួន តែរក្សាខ្លួននៅក្នុងទំនងរបស់មាតា
បិតា ២- កល្យាណេ និវេសេន្តិ រមែងញ៉ាំងបុត្តធីតាឲ្យតាំងនៅក្នុងកម្ម
ដែលបណ្ឌិតជនគប្បីកាន់យកពោលគឺអំពើឯណាដែលប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បី
សេចក្ដីល្អប្រពៃ ដែលនឹងនាំមកនូវសេចក្ដីសុខចំរើនព្រមទាំងប្រយោជន៍
ដល់បុត្តធីតានឹងវង្សត្រកូល, រមែងដឹកនាំប្រៀនប្រដៅបុត្តធីតាក្នុងអំពើ
ដ៏ប្រពៃ ដែលជាផ្លូវនាំឲ្យបុត្តធីតាបានទៅជាអ្នកមានអធ្យាស្រ័យសុចរិត
ល្អ ជាសិរីនៃត្រកូល គឺកេរ្តិ៍ឈ្មោះល្បោះសំឡេងជាទីពេញចិត្តរបស់អ្នកដទៃ;
៣- សិប្បំ សិក្ខាបេន្តិ រមែងញ៉ាំងបុត្តធីតាឲ្យសិក្សាសិល្បវិទ្យា

តំកូនបីបាច់ថែរក្សាយ៉ាងសមគួរនិងថែរក្សាសេចក្ដីបេះដូងហើយ មាតាបិតា បង្ហាត់បុត្រធីតាឲ្យស្គាល់ការរៀនសិក្សាដោយខ្លួនឯង ឬដោយការនាំចូលទៅកាន់ពេលរៀន ហើយផ្ញើទុកដាក់នឹងគ្រូបាធ្យាយដែលមានសេចក្ដីបេះដូង ដើម្បីឲ្យបង្ហាត់បុត្រធីតា ឲ្យបានទៅជាអ្នកចេះដឹងក្នុងវិជ្ជាសាស្ត្រផ្សេងៗទៀត ដែលជាផ្លូវដឹកនាំបុត្រធីតាឲ្យចិញ្ចឹមជីវិតបានដោយងាយក្នុងអនាគតកាល ៤– បដិរូបេន ទារេន សំយោជេន្តិ រមែងប្រកបផ្សំផ្គុំបុត្រធីតាដោយភរិយាស្វាមីដ៏សមគួរ គឺបុត្រធីតាចំរើនវ័យមានអាយុសមគួរល្មមឲ្យមានភរិយាស្វាមីគ្រប់គ្រាន់ជាគ្រួសារបានហើយ ទើបជានាទីរបស់មាតាបិតាដែលនឹងជួយបុត្រធីតារបស់ខ្លួន ដោយការស្វែងរកភរិយាស្វាមីជាគូរនាដ៏សំខាន់ ចំណែកមួយសម្រាប់អ្នកនោះគ្រប់គ្រងគេហ-ដ្ឋាន កិច្ចនេះជាភារៈរបស់មាតាបិតាអ្នកប្រាថ្នាសេចក្ដីល្អ រមែងតែងតាំងថែរក្សាឲ្យមានសមគួរដល់វ័យ, សេចក្ដីបេះដូង, សេចក្ដីអង់អាច, សេចក្ដីប្រព្រឹត្តល្អនិងការងារស្វែងរកទ្រព្យចិញ្ចឹមជីវិត, ដែលល្មមនឹងចិញ្ចឹមគ្នាបាន ហើយអាចនឹងតាំងខ្លួនឲ្យរឹងប៉ឹងបានតទៅ ៥– សមយេ ទាយជ្ជំ និយ្យាទេន្តិ រមែងប្រគល់ទ្រព្យមត៌កឲ្យបុត្រធីតាក្នុងសម័យដ៏គួរនិងវេលាយកទៅគ្រប់គ្រង ពោលគឺក្នុងកាលដែលបុត្រធីតាមានភរិយាស្វាមីគ្រប់គ្រងគេហដ្ឋានដោយខ្លួនឯងហើយ សម្រាប់ជាដើមទុនក្នុងការស្វែងរកផលប្រយោជន៍ចិញ្ចឹមជីវិតតទៅ ។

(មានត)

ពាក្យសួររបស់ក្រុមជំនុំទំនៀមទម្លាប់ខ្មែរ

ក្រុមជំនុំទំនៀមទម្លាប់ខ្មែរនៅក្រសួងពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ ភ្នំពេញ ត្រូវការអ្នកចេះភ្លេងបារមី (ព្រះបរមី) និងចំនុកច្រៀងភ្លេងនេះដែលជាភ្លេងប្រគំក្នុងពិធីឡើងអ្នកតាស្ដេច ព្រមទាំងភ្លេងឯទៀតនិងចំនុកច្រៀងដែលសម្រាប់ប្រគំក្នុងពេលឡើងអ្នកតាទូទៅ ។

បើអស់លោក-អ្នកមើលសៀវភៅកម្ពុជសុរិយា ស្គាល់អ្នកណាចេះភ្លេងទាំងនេះយ៉ាងស្ទាត់ សូមបង្ហាញឈ្មោះនិងទីលំនៅអ្នកនោះដល់ក្រុមជំនុំ ឬក៏ឲ្យអ្នកនោះចូលទៅជួបនឹងក្រុមជំនុំ, កាលបើបញ្ជាក់ឃើញថាបានការពេញចិត្តក្រុមជំនុំហើយ, ក្រុមជំនុំនឹងជូនរង្វាន់ពុំខាន ។